

Број: 05/3-50-19-402/17
Сарајево, 07.02.2017.

**ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ
ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2016. ГОДИНУ**

Сарајево, фебруар 2017. године

САДРЖАЈ

1. УВОДНА РИЈЕЧ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ.....	4
2. СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА И СЛОБОДА ПРОФЕСИОНАЛНИХ ВОЈНИХ ЛИЦА И КАДЕТА У ОРУЖАНИМ СНАГАМА БиХ И МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ БиХ.....	6
2.1. Поступање по притужбама.....	6
2.2. Исхрана припадника Оружаних снага БиХ.....	9
2.3. Употреба војних возила у јавном саобраћају.....	10
2.4. Стање материјално-техничких средстава у употреби у Оружаним снагама БиХ.....	12
2.4.1. Опрема професионалних војних лица (ПВЛ).....	13
2.4.2. Опрема намијењена за извршавање свакодневних послова и задатака професионалних војних лица.....	13
2.4.3. Опрема за специфичне послове које обављају припадници Оружаних снага БиХ.....	14
2.5. Накнаде које немају карактер плате.....	15
2.6. Притужбе које су се односиле на обуставу процеса унапређења у складу са Планом унапређења за 2015. годину.....	16
2.7. Притужбе које се односе на поступак постављења професионалних војних лица.....	17
2.8. Премјештај и постављење припадника Деминерског батаљона на друго формацијско мјесто.....	20
2.9. Притужбе које су се односиле на немогућност продужења уговора о професионалној војној служби.....	21
2.10. Одређивање вршиоца дужности.....	21
2.11. Положајни додатак.....	23
3. УСЛОВИ ЖИВОТА И РАДА У КАСАРНАМА ОРУЖАНИХ СНАГА БиХ.....	25
3.1. Стање у пјешадијским јединицама Оружаних снага БиХ.....	25
3.2. Најављене посјете Радионици за одржавање и уништење муниције и минско-експлозивних средстава „ТРОМ“ Добој.....	26
3.3. Ненајављена посјета воду за деминирање војних објеката и Првом воду Прве деминерске чете Деминерског батаљона.....	29
3.4. Складиште за смјештај и сортирање муниције и минско-експлозивних средстава „Габела“ у Чапљини, „Дужи“ у Требињу, складиште наоружања и војне опреме „Рабић“ у Дервенти.....	30
3.5. Најављена посјета 6. пјешадијској бригади Оперативне команде Оружаних снага БиХ.....	33
3.6. Ненајављена посјета Инжењеријском батаљону Бригаде тактичке подршке Оружаних снага БиХ, касарна „Здравко Челар“, Дервента.....	35

3.7. Ненајављена посјета Главној логистичкој бази, касарна „Бутиле“, Сарајево.....	36
4. САРАДЊА ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ С ДРУГИМ ИНСТИТУЦИЈАМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА.....	38
5. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ КАНЦЕЛАРИЈЕ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ У 2015. ГОДИНИ.....	40
5.1. Међународне конференције.....	40
5.2. Остале активности које је Канцеларија војног повјереника реализовала током 2016. године.....	40

1. УВОДНА РИЈЕЧ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ

У складу са чланом 5. став (1) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), парламентарни војни повјереник БиХ (у даљем тексту: војни повјереник) подноси Парламентарној скупштини БиХ Извјештај о раду парламентарног војног повјереника БиХ за 2016. годину (у даљем тексту: Извјештај о раду 2016).

Правни оквир дјеловања војног повјереника дефинисан је чланом 1. став (3) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), у којем је наведено:

“На сва питања организације и управљања те друга питања значајна за рад војног повјереника чија је позиција успостављена овим законом и односа према правним и физичким лицима, у мјери у којој нису прописана овим законом, примјењује се Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине и Закон о управи.”

Сходно цитираној одредби, правни оквир дјеловања војног повјереника чине: Закон о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 и 6/13), Закон о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), те Пословник о раду парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 8/10).

Полазећи од става израженог у Препоруци Скупштине Савјета Европе, број 1742/2006 (Људска права припадника Оружаних снага, чланови 2 и 4) да су „...припадници оружаних снага грађани у униформи који морају уживати иста основна права, укључујући она у Европској конвенцији о људским правима и ревидираној Европској социјалној повељи, и исту заштиту својих права и достојанства као сваки други грађанин у границама нужности војне службе“, војни повјереник је, дјелујући кроз притужбе професионалних војних лица и на основу посјета командама и јединицама Оружаних снага БиХ, настојао да утиче на Министарство одбране БиХ и надлежне у систему Оружаних снага БиХ да приступе отклањању уочених кршења људских права.

Вршећи парламентарну контролу рада и других питања у области заштите људских права и слобода везаних за професионална војна лица и кадете у Оружаним снагама БиХ, кроз поступке и истраге које су спровођене по притужбама припадника Оружаних снага БиХ у 2016. години, потом по упутству Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ (у даљем тексту: Заједничка комисија), као и на основу сазнања војног повјереника, и у овом извјештајном периоду уложени су напори на афирмацији и заштити људских права професионалних војних лица и кадета у Оружаним снагама БиХ.

Позиција војног повјереника установљена је с циљем јачања владавине права, заштите људских права и слобода професионалних војних лица и кадета у Оружаним снагама БиХ и Министарству одбране БиХ (у даљем тексту: Министарство одбране), како је то гарантовано Уставом БиХ и међународним споразумима у његовом додатку. Сходно томе, основни постулати дјеловања војног повјереника су: законитост, правичност, транспарентност, ефикасност, као и брзо реаговање на ситуације могућег кршења људских права припадника Оружаних снага БиХ. Све наведено допринијело је да институција ужива велико повјерење код самих подносилаца притужби. Осим поменутог, посјете војног повјереника командама и јединицама Оружаних снага БиХ, те упознавање надлежних о стању људских права на терену доприноси заштити људских права припадника Оружаних снага БиХ, мимо строгог хијерархијског ланца командовања. Битан елемент без којег би било отежано спровођење активности из надлежности војног повјереника је и **подршка коју је Заједничка комисија за одбрану и безбједност Парламентарне скупштине БиХ пружала Канцеларији војног повјереника и током овог извјештајног периода.**

У овом извјештају о раду најприје ће бити приказано стање људских права припадника Оружаних снага БиХ уз навођење кључних области које су биле предмет притужби, као и статистичког прегледа притужби. У овом дијелу биће дат и преглед основних препорука, закључака, ставова, запажања и иницијатива за побољшање стања људских права, а које је војни повјереник издао Министарству одбране БиХ и Заједничком штабу Оружаних снага БиХ (у даљем тексту: Заједнички штаб). Потом ће бити описани услови живота и рада у касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ, засновани на подацима добијеним током обављених најављених и ненајављених посјета јединицама и командама Оружаних снага (21 посјета). У Извјештају о раду биће наведена и врло добра сарадња војног повјереника с поименично наведеним организацијама и институцијама. На крају, истакнут је преглед осталих активности Канцеларије војног повјереника реализованих током 2016. године.

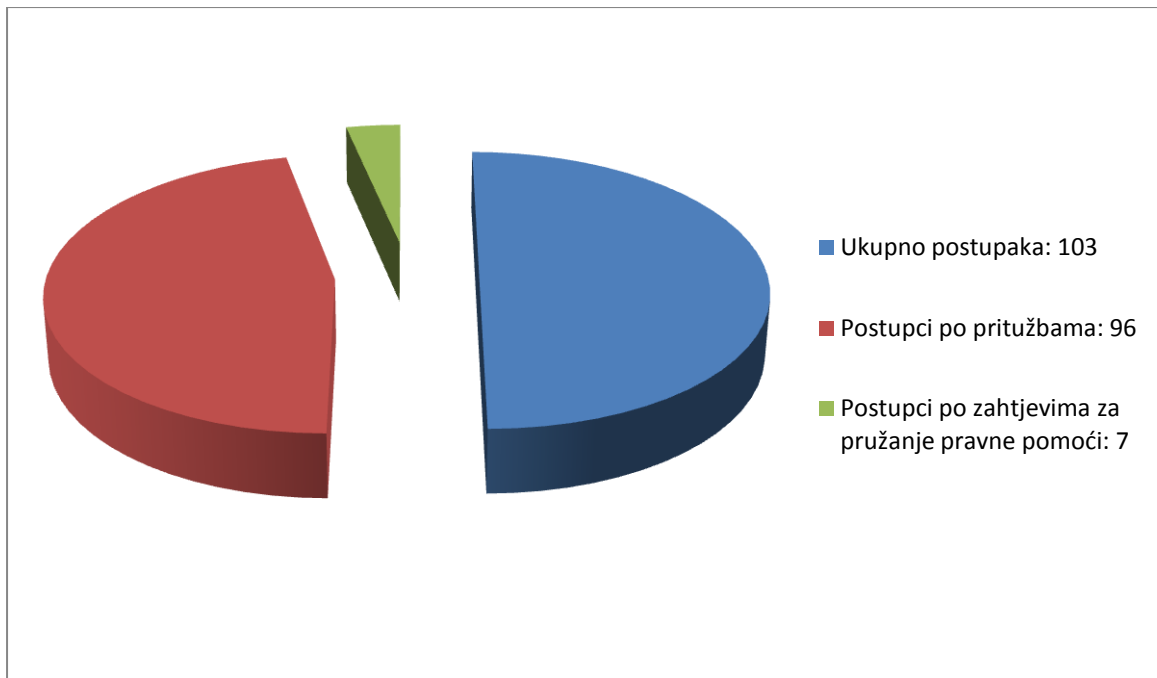
2. СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА И СЛОБОДА ПРОФЕСИОНАЛНИХ ВОЈНИХ ЛИЦА И КАДЕТА У ОРУЖАНИМ СНАГАМА БиХ И МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ БиХ

2.1. Поступање по притужбама

У обављању парламентарног надзора над радом и другим питањима у области заштите људских права и слобода везаних за професионалне војна лица и кадете у Оружаним снагама БиХ и Министарству одбране БиХ, војни повјереник надлежан је, између осталог, за предузимање активности када у спровођењу својих надлежности добије информације од чланова Парламентарне скупштине БиХ или разматрањем притужби професионалних војних лица и кадета, те на било који други начин уочи околности које упућују на кршење људских права и слобода војних лица и кадета.

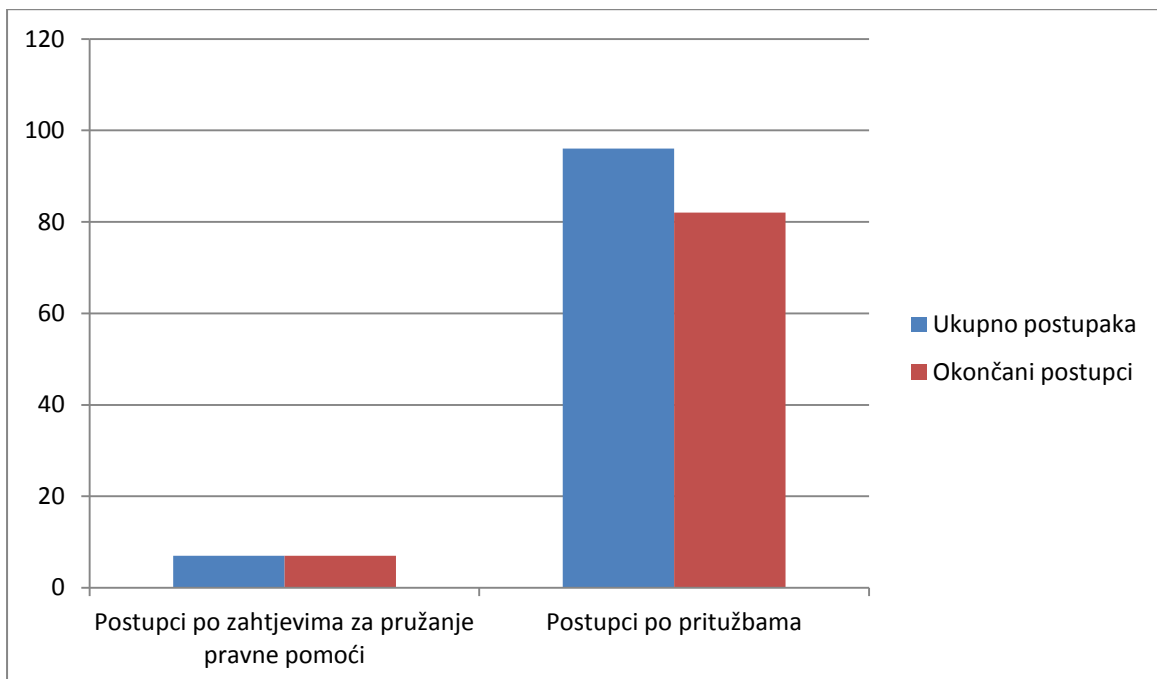
Предузимање активности кроз разматрање притужби професионалних војних лица и кадета у Оружаним снагама БиХ, као и на основу сопствене процјене када уочи околности које упућују на кршење људских права и слобода поменутих лица, најзначајнији је сегмент дјеловања војног повјереника. Активности војног повјереника у овом сегменту могу се подијелити на: поступање по притужбама и поступање по захтјевима за пружање правне помоћи.

Области које су биле заступљене у притужбама запримљеним током 2016. године су разнолике, као што је то био случај и током претходног извјештајног периода. Тако је током 2016. године војни повјереник поступао у 103 предмета, од којих је 96 поступака по притужбама, те 7 поступака по захтјевима за пружање правне помоћи. Преглед поступака вођених у Канцеларији војног повјереника током 2016. године дат је у Табели број 1.

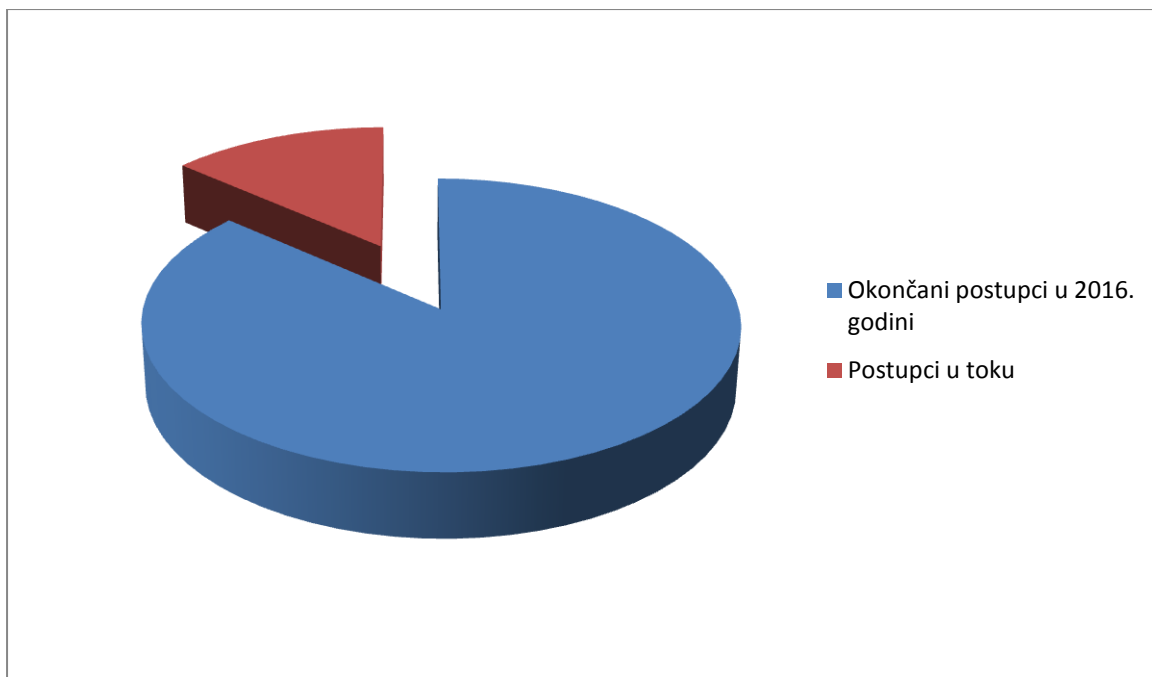
Табела 1. Преглед поступака вођених у Канцеларији војног повјереника током 2016. године.

У извјештајном периоду поступци по притужбама окончани су у 82 предмета, по захтјевима за пружање правне помоћи окончани су сви поступци. Преглед окончаних поступака по областима дајемо у Табели број 2.

Табела 2. Преглед окончаних поступака у 2016. години

Дакле, од укупно 103 покренута поступка у Канцеларији војног повјереника у току 2016. године, њих 89 је окончано, док се у 14 предмета поступак и даље води, како је то приказано у Табели број 3.

Табела 3. Укупан број вођених и окончаних поступака у 2016. години
Од укупног броја предмета по којима је војни повјереник поступао током 2016. године, 59 предмета је ријешено у корист подносилаца притужби, што је процентуално приказано у Табели број 4.

Предмети ријешени у корист подносилаца притужби	
Укупан број предмета који су ријешени у 2016. години	89
Предмети ријешени у корист ПВЛ	66,29 %

Табела 4. Предмети ријешени у корист подносилаца притужби

Узимајући у обзир податке представљене у Табели број 4, војни повјереник изражава забринутост због основаности притужби професионалних војних лица.

Током 2016. године највећи број поступака у Канцеларији војног повјереника БиХ вођен је у сљедећим областима:

1. **Исхрана припадника Оружаних снага БиХ**
2. **Употреба војних возила у јавном саобраћају**
3. **Стање материјално-техничких средстава на употреби у Оружаним снагама БиХ**
4. **Накнаде које немају карактер плате**

5. Притужбе које су се односиле на обуставу процеса унапређења у складу с Планом унапређења за 2015. годину
6. Притужбе које се односе на поступак постављења професионалних војних лица
7. Премјештај и постављење припадника деминерског батаљона на друго формацијско мјесто
8. Притужбе које су се односиле на немогућност продужења уговора о професионалној војној служби
9. Одређивање вршилаца дужности
10. Положајни додатак.

2.2 Исхрана припадника Оружаних снага БиХ

Правилником о исхрани у Оружаним снагама БиХ у миру регулишу се врсте obroка, полуobрока и допуна у храни, планирање, организација и управљање исхраном припадника Оружаних снага БиХ.¹ Основни циљ овог правилника је да се обезбједи висок ниво квалитета исхране и заштите живота и здравља припадника Оружаних снага БиХ, у складу са принципима савјесности, одговорности и безбједности исхране, те ефикасан систем контроле, поштовање прописа о исхрани и технологије исхране.

Иако је поменути правилником дефинисана врста obroка, полуobрока и допуна у исхрани, током 2016. године уочили смо ситуације када то није било могуће примјенити у пракси због недостатка појединих артикала (између осталог, брашно, млијеко, воће, поврће, зачини). **То је резултирало једноличном исхраном, којом је обухваћена углавном конзервирана храна.** Подаци прикупљени на терену током посјета војног повјереника командама и јединицама Оружаних снага БиХ, те кроз притужбе професионалних војних лица заprimљене током 2016. године, указују на то да се прехранбени артикли не испоручују континуирано, те су због тога примјетне појаве да се, примјера ради, професионалним војним лицима која су на стражи најмање седам дана у континуитету испоручује претежно конзервирана храна, због чега су принуђени да купују најмање један оброк дневно из сопствених средстава. Приликом ненајављене посјете војног повјереника 3. пјешадијском батаљону 6. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ, у касарни „Синови Посавине“, Орашје, саопштено му је да се тренутно на локацији налази преко 500 килограма конзерви више у односу на потребе. **У јулу 2016. је, умјесто свјежег поврћа и салате, испоручено конзервирано поврће и конзервиране салате.**² Приликом обиласка појединих деминерских радилишта, припадници Оружаних снага БиХ истакли су да су obroци једнолични и претежно суви (од три obroка која добијају, два obroка укључују храну из конзерве), а

¹ Правилник о исхрани у Оружаним снагама БиХ у миру ("Службени гласник БиХ", број 69/15), члан 1.

² ИНФОРМАЦИЈА о ненајављеној посјети 3. пјешадијском батаљону 6. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ, касарна „Синови Посавине“, Орашје, 26. 07. 2016.

сокове не добијају редовно. Овакво стање посебно забрињава ако узмемо у обзир степен одговорности припадника Деминерског батаљона приликом обављања послова.

Додатни проблем је чињеница да не постоји континуитет у закључењу уговора, односно да се уговори не обнављају чим истекну нити постоји посебна клаузула у уговору која би осигуравала континуитет.

Допуна у исхрани: према члану 9. став (1) тачка б) Правилника о исхрани у Оружаним снагама БиХ у миру, број: 11-02-3-2923/15, од 03. 08. 2015. године, професионална војна лица и цивилна лица која раде на делаборацији убојитих средстава имају право на допуну у исхрани (Допуна II млијечни напитац између оброка или уз неки од оброка). Приликом посјете војног повјереника неким од инспекторских и деминерских тимова присутна лица навела су да немају млијеко, односно немају константно допуну II. **Закључујемо да поменута одредба правилника није примијењена у пракси.**

Евидентна је и појава да јавне набавке не прате план потреба који изради батаљон. У појединим посјећеним батаљонима истакли су да немају увид у закључене уговоре што им отежава планирање потреба, а тиме и поштовање Правилника о исхрани у Оружаним снагама БиХ у миру. Овакво стање за последицу има ускраћивање професионалним војним лицима одређених права која им према позитивним прописима припадају. Благовремено планирање и благовремено закључивање уговора с понуђачима треба да буду принцип дјеловања у овој области.

Ипак, из акта Министарства одбране БиХ, број: 06-03-12-2624-3/16 од 15. 12. 2016, који је заprimљен у Канцеларији парламентарног војног повјереника БиХ 21. 12. 2016. године, видљиво је да у овој области постоје одређена побољшања. У поменутом акту наведено је да тренутно на свим локацијама Оружаних снага БиХ постоји доступна широка палета производа. У августу 2016. године склопљен је уговор о испоруци воћа и поврћа.

2.3 . Употреба војних возила у јавном саобраћају

Због старости (неисправности) већег броја моторних возила у употреби у Оружаним снагама БиХ, заштита живота и здравља људи и имовине у саобраћају на путевима и ван путева доведена је у питање. Забрињава податак да се моторна возила кваре убрзо након поправке или након проласка техничког прегледа, а употребом таквих возила крши се члан 91. став (1) Правилника о безбједности путног саобраћаја у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ који одређује: “У јавном саобраћају могу учествовати војна возила ако су регистрована, технички исправна и снабђена прописаном опремом, прибором, алатом и документацијом.”

Ипак, стање војних возила која се употребљавају у Оружаним снагама БиХ не пружа гаранцију да поменута одредба буде испоштована. Постоји проблем оперативности возила (просјек старости возила 27, велика и нерационална улагања у њихову поправку која се врши путем линије 4), а додатну тешкоћу представља недостатак намјенских возила, односно возила са задатком (на поједином локацијама истим возилом обавља се превоз нафте и хране).

Сходно члану 133. Правилника о безбједности путног саобраћаја у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, у корелацији са чланом 203. Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 06/06, 75/06, 44/07, 84/09, 48/10, 18/13), професионална војна лица одговорна су кривично и прекршајно за угрожавање безбједности саобраћаја, што она чине сваки пут када извршавају наредбу која обухвата превоз лица или терета моторним возилима старијим од просјека.

Доказ овој чињеници је и Пресуда Основног суда у Бањалуци, број: 71 0 Пр 235789 16 Пр, од 25. 11. 2016, којом су професионална војна лица М.М. и М.Ж. окривљени јер су "као одговорна лица за провјеру техничке исправности војних моторних возила, дозволили Ј.Д. да у јавном саобраћају управља моторним возилом марке ФАП".

Ова пресуда донесена је након саобраћајног удеса који је узрокован одвртањем задњег лијевог точка, који је спао на путу и том приликом ударио у други аутомобил, с тим да је возило којим је управљао Ј.Д. прошло технички преглед, и што је битно, ПВЛ су испоштовали све процедуре којима се уређује начин прегледа возила прије укључења у саобраћај.

Ако овоме додамо чињеницу да возила често за потребе извршења задатака саобраћају лошим путевима (нпр., неприступачним прилазима деминерским радилиштима), долазимо до закључка да **коришћење појединих војних возила доводи у опасност живот професионалних војних лица која њима управљају**. Евидентна је појава да се возила кваре убрзо након поправки, односно након проласка техничког прегледа. Војна лица су забринута због отказивања кочионог система на камионима, те је само питање дана када ће се десити нека незгода.

Уколико, с једне стране, узмемо у обзир позитивне правне прописе, према којима за саобраћајни прекршај или незгоду, војно лице учесник у друмском саобраћају може сносити дисциплинску, прекршајну, кривичну и материјалну одговорност, те с друге стране дужност извршења наредбе, забринутост професионалних војних лица је оправдана. У случају прекршајне одговорности, **прекршајни поступци воде се против возача, те лица које надређена команда одреди као одговорне за одржавање возила, па они директно сnose посљедицу неодговорног односа Министарства одбране БиХ према овом питању.**³

³ Предмет број: УП1/05/3-50-17-1-22/16

Проблем представља **набавка резервних дијелова класе IX⁴** за потребе подржаваних јединица. То нарочито представља тешкоћу када је у питању поправак моторних возила због чега се возила шаљу на одржавање. Често се возила одржавају у удаљеним градовима, што резултира додатним трошковима. С тим у вези, приликом посјете Главној логистичкој бази (у даљем тексту: ГЛБ) присутни су нагласили да је **потребно годишњим планом јавних набавки Министарства одбране БиХ предвидјети набавку дијелова који се „уобичајено“ и чешће кваре и замјењују**, односно да се умјесто спецификације за набавку резервних дијелова склопи уговор само на одређену вриједност, а затим би мајстори из ГЛБ изузимали дијелове који су им потребни. **Тиме би се направиле уштеде јер не би било потребе да поправак возила ради линија 4 (спољно одржавање)**, с обзиром на то да у саставу ГЛБ-а постоји људство оспособљено за механичарске послове. Такође је наглашено да би било значајно и потребно да се линија за технички преглед моторних возила укључи у систем и изврши обука персонала на дијагностици. **У вези с наведеним, напомињемо да је војни повјереник издао став и мишљење по питању техничке исправности моторних возила, број: 05/3-50-19-2284/16 од 29. 08. 2016,** указујући Министарству одбране БиХ на то да је дужно да заштити живот и здравље сваког појединог професионалног војног лица и да сноси одговорност у случају било којег немилог догађаја.

Осим тога, војни повјереник је, поступајући у предмету број: УП1/05/3-50-17-1-22/16, донио Закључак у којем је, између осталог, наведено да је било случајева гдје је за саобраћајну несрећу у прекршајном поступку утврђена одговорност професионалних војних лица због употребе војних возила која су, наводно, технички исправна (техничка исправност утврђена редовним техничким прегледом).

2.4 Стање материјално-техничких средстава на употреби у Оружаним снагама БиХ

Професионална војна лица, као „грађани у униформи“, морају уживати исту заштиту права и достојанства као сваки други грађанин, у границама војне службе. Једно од њихових основних права јесте и доступност опреме и средстава за рад која ће им омогућити безбједно извршавање послова и задатака. Иако се у оквиру Министарства одбране БиХ, кроз систем јавних набавки, спроводи и набавка опреме, то изгледа није довољно да буду задовољена права свих припадника Оружаних снага БиХ. Тако је у већини јединица које је посјетио војни повјереник током 2016. године примјетно да професионална војна лица немају адекватну опрему, почевши од униформи, па до средстава за обављање специфичних послова унутар Оружаних снага БиХ.

4 Класа IX Резервни дијелови и компоненте које укључују сетове алата, склопове и подсклопове (поправљиве и непоправљиве) који су потребни за подршку одржавања све опреме.

2.4.1. Опрема професионалних војних лица (ПВЛ)

Изражен је недостатак униформи, што је нарочито видљиво током посјета војног повјереника јединицама Оружаних снага БиХ (видљива старост униформи које носе поједина професионална војна лица). Осим тога, присутна је појава испоручивања униформи недоговарајућег конфекцијског броја. Иако је просјечан конфекцијски број униформе 52, врши се испорука униформе конфекцијског броја 56 и 58, па су ПВЛ приморана да врше њихове корекције сопственим средствима. Чизме се углавном испоручују у бројевима 36 или 46/48, усљед чега су професионална војна лица принуђена да купују чизме такође сопственим средствима. Зимске јакне подијељене су 2007. године, а рок трајања им је истекао 2009. године.

Ово посебно чуди због чињенице да је у електронским базама података за свако професионално војно лице наведен и конфекцијски број униформе, те се поставља питање због чега се набавља толики број униформи са неодговарајућим конфекцијским бројевима. Војни повјереник изражава забринутост због оваквих појава, те скреће пажњу на непоходност усклађивања набавке униформе и чизама са стварним потребама ПВЛ.

У вези са овим проблемом Министарство одбране БиХ је актом број: 06-03-12-2624-3/16 од 15. 12. 2016. године извијестило војног повјереника да "ОСБиХ нису планирале средства за набавку интендентске војничке опреме. С циљем рјешавања овог питања, дана 06. 09. 2016. године извршен је ребаланс буџета и дана 3. 10. 2016. одобрена измјена Плана набавки чиме су створени услови за објаву тендера за услуге прекрајња униформи који је објављен 10. 10. 2016. Утврђени рок за окончање ове активности је 28. 02. 2017. године".

2.4.2. Опрема намијењена за извршавање свакодневних послова и задатака ПВЛ

Министарство одбране БиХ није у 2016. години набављало косилице за уређење круга касарни које је војни повјереник обишао током 2016. године, па војна лица, како наводе, од својих средстава купују косилице и тримере, те на тај начин одржавају зелене површине (Информација о ненајављеној посјети, Касарна „Војвода Степа Степановић“, Бијељина, 27. 07. 2016. године) на неким локацијама су поменута средства (косачице, тримери) обезбијеђена кроз систем донација (Влада Швајцарске Конфедерације донирала 2014. године одређена средства за локацију „Рабић“ у Дервенти, и то: тример, моторну пилу, косачицу и два ручна палетара).

За потребе 3. пјешадијског батаљона 6. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ, касарна „Синови Посавине“ Орашје (посјета од 26. 07. 2016), потребно је извршити набавку адекватне опреме за дјеловање у условима евентуалних нових поплава (адекватни чамци за кретање на изузетно опасном терену).

Против пожарне апарате је на бројним локацијама потребно сервисирати (складиште „Габела“, перспективна локација – ненајављена посјета 19. 04. 2016). ПП апарати у ГЛБ-у нису набављени ове године, иако је вршен отпис тих средстава (ненајављена

посјета ГЛБ-у од 07. 09. 2016). У ГЛБ-у недостају и баждарени мјерни инструменти за гориво, а тренутно нема ни медицинског кисеоника. На локацији на којој је смјештено складиште Габела хидрантска мрежа је у функцији, али су цријева на истој неквалитетна (не могу издржати притисак воде), те би их требало замијенити квалитетнијим. Спољна хидрантска мрежа за гашење пожара не постоји на локацији складишта „Рабић“ у Дервенти.

2.4.3. Опрема за специфичне послове које обављају припадници ОСБиХ

Заштитна опрема за лица која раде на уништењу МиМЕС-а морала би укључивати маске са филтерима за заштиту дисајних путева. Такве маске се достављају, али се њихова специфичност огледа у томе што се могу кратко употребљавати, те би их требало константно набављати; **Инспекторска клијешта која користе поједини инспекторски тимови су неквалитетна** - није видљив њихов отисак. **Рукавице** које користе инспекторски тимови већином су набављене сопственим средствима професионалних војних лица, а рукавице које им достави надлежна команда/ГЛБ често нису задовољавајућег квалитета.⁵

Лица која обављају стражу немају адекватне униформе за заштиту од кише, због чега је потребно што прије ријешити проблем дотрајалих униформи кроз систем јавих набавки, јер је недопустиво да било који припадник Оружаних снага БиХ купује опрему сопственим средствима. Професионална војна лица у посјећеним деминерским тимовима наглашавају да су **маказе које користе лошег квалитета, те да немају адекватне торбе за транспорт опреме за деминирање** (дио опреме преносе у декама).

Извор података коришћених у тексту су притужбе, али и посјете војног повјереника перспективним и неперспективним локацијама на употреби у Оружаним снагама БиХ. Без обзира на став према неперспективним локацијама, војни повјереник жели да нагласи да су по питању безбједносног ризика по живот и здравље припадника Оружаних снага БиХ, али и утицаја на околину, перспективне и неперспективне локације изједначене. Послови и задаци које раде припадници Оружаних снага БиХ у перспективним складиштима МиМЕС-а не разликују се од послова и задатака који се обављају у неперспективним складиштима, те би због тога требало обезбиједити једнаке услове за сигуран боравак и рад лица која су свакодневно у контакту са материјама опасним по здравље и живот.

⁵ Подаци коришћени у тексту добијени су током посјета војног повјереника неким од инспекторских тимова и односе се само на стање у посјећеним тимовима.

2.5. Накнаде које немају карактер плате

Професионалним војним лицима која из једне јединице одлазе на другу локацију евидентира се да су на службеном путовању па, с обзиром да нису на свом формацијском мјесту, губе бројне додатке на плату.

Према Одлуци Савјета министара БиХ о посебним додацима на плату за професионална војна лица у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, број: 213/08, од 03. 12. 2008, лица која раде на делаборирању муниције, бомби и експлозива остварују додатак за рад на дужности на којима је лице изложено дјеловањима штетним по здравље и то у износу 10% од основице за обрачун плате, а сматрају да имају право на додатак у износу 100% од основице за обрачун плате. Министарство одбране БиХ је војном повјеренику дана 05. 11. 2014. доставило Преднацрт измјене Одлуке Савјета министара БиХ о посебним додацима на плату за ПВЛ у МОБиХ и ОСБиХ, број: 213/08, од 03. 12. 2008, али војни повјереник још увијек нема информацију да је Министарство одбране БиХ упутило приједлог измјене поменуте одлуке Савјету министара БиХ.

У вези са Одлуком Савјета министара БиХ о посебним додацима на плату за професионална војна лица у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ, број: 213/08 од 03. 12. 2008. године, у наставку наводимо акте које је војни повјереник упутио Министарству одбране БиХ по питању поменуте одлуке, те одговоре Министарства одбране БиХ.

1. Војни повјереник, актом број: УП1/05/3-50-17-1-30/14 од 01. 10. 2014. године затражио достављање Приједлога измјена Одлуке;
2. Министарство одбране БиХ, актом број: 10-34-1-3811-1/14 од 05. 11. 2014. Године доставило Преднацрт измјене Одлуке;
3. Војни повјереник, актом број: УП1/05/3-50-17-1-30/14 од 21. 04. 2015. године, затражио коначан приједлог измјена, јер је у Преднацрту, као задњи рок за достављање примједби и приједлога, био наведен 21. 11. 2014. године;
4. Дана 03. 12. 2015. године, као саставни дио дописа упућеног МОБиХ у предмету Ж. К., затражено да нам се доставе подаци у којој је фази измјена Одлуке;
5. Актом број: 10-34-7-1227-3/16 од 26. 04. 2016. године, Министарство одбране БиХ доставило Приједлог измјене Одлуке;
6. Војни повјереник, актом број: 05/3-03-982,2/16 од 28. 09. 2016. године, тражио од Министарства одбране БиХ податак у којој фази је процедура измјене Одлуке;
7. **Актом број: 10-03-10-4635-21/16 од 01. 11. 2016. године, Министарство одбране БиХ обавијестило је војног повјереника да материјали везани за предметну одлуку нису упућени Савјету министара БиХ у даљу процедуру.**

2.6 Притужбе које су се односиле на обустављање процеса унапређења у складу са Планом унапређења за 2015. годину

Одређен број професионалних војних лица (18) упутио је војном повјеренику притужбе, а због обустављања процеса унапређења према Плану унапређења за 2015. годину. Именовани су у притужбама навели да их је Јединствена комисија за унапређење предложила за унапређење, али да је 27. 01. 2016. године руководство Министарства одбране БиХ донијело закључак према којем лица која су предложена за унапређење у ВЕС персоналне службе, као и лица која имају завршен други циклус студија по Болоњском систему образовања неће бити унапријеђена.

Војни повјереник је 25. 01. 2016. године затражио од Министарства одбране БиХ информацију у вези са обустављањем поступка унапређења професионалних војних лица према Плану унапређења за 2015. годину.

Министарство одбране БиХ је у свом одговору број: 10-34-3-6-74/15 од 04. 02. 2016. године, између осталог навело да је процес унапређења официра још у току и да није реализован због захтјева за додатним анализама и приједлогом мјера за рјешавање ситуације која је везана за статус лица с академским звањем "мастер", при чему су према надлежним институцијама БиХ упућени акти којима Министарство одбране БиХ тражи мишљење ових институција о еквиваленцији научних звања. Такође, наведено је да у односу на План унапређења и приједлог комисија за унапређење, поступајући у складу са закључцима са 11. сједнице Стручног колегијума Министарства одбране БиХ, нису унапријеђена лица у персоналној служби (12 војних лица) и лица која је комисија предложила за унапређење у чин бригадира, код којих је мастер третиран као звање магистра наука. **Министарство одбране БиХ није дало појашњење због чега је обустављен процес унапређења у виши чин 11 војних лица у персоналној служби.**

Специфичност цијелог поступка који је водио војни повјереник по питању обуставе унапређења огледа се и у интересовању Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ Парламентарне скупштине БиХ, која је војном повјеренику упутила Закључак, број: 03/1-50-14-7-17/16 од 15. 02. 2016. године (у даљем тексту: Закључак) у којем је у тачки 1. наведено:

"Обавезује се парламентарни војни повјереник БиХ да у оквиру својих надлежности изврши увид у процедуре унапређења официра Оружаних снага БиХ по конкурсима који је спроведен крајем 2015."

На основу Закључка, војни повјереник је 22. 02. 2016. затражио од Министарства одбране БиХ да Канцеларију парламентарног војног повјереника БиХ достави комплетну документацију у вези с унапређењем официра према Плану унапређења за 2015. годину, као и посебно изјашњење министарке одбране БиХ о доношењу одлуке о обустављању процеса унапређења за официре у персоналној служби, те официра који су завршили други циклус образовања по Болоњском систему образовања.

Како Министарство одбране БиХ није одговорило на захтјев војног повјереника у разумном року, војни повјереник је 24. 03. 2016. упутио ургенцију на захтјев за достављање документације.

Министарство одбране БиХ је 29. 03. 2016, актом број: 10-34-3-6-96/15 од 08. 03. 2016, доставило тражену документацију и појашњења због чега је обустављен процес унапређења за официре у персоналној служби, те официре који су завршили други циклус образовања по Болоњском систему образовања.

У свом одговору Министарство одбране БиХ је, између осталог, навело сљедеће:

(...) поступајући у складу с одредбама Закона о служби, члан 5. став (ц), уважавајући препоруке Генералног инспектората које су дате у акту ГИ, број: 05-03-32-1-1-90-9/15 од 10. 11. 2015, расправу и закључке са 11. сједнице Стручног колегијума МОБиХ, донесена је Одлука МОБиХ, број: 10-34-3-6-72/15 од 03. 02. 2016, којом је дефинисано да се у односу на План унапређења и приједлог комисија за унапређење, неће вршити унапређење лица у персоналној служби.

(...) лица која је комисија предложила за унапређење у чин бригадира, код којих је мастер третиран као звање магистра наука, као законски услов за унапређење, у складу са Планом унапређења за 2015, разматрати по добијању мишљења надлежних институција. Коначна одлука МОБиХ по достављеним мишљењима још није донесена.

Истовремено, Канцеларија парламентарног војног повјереника БиХ запримила је 29. 03. 2016. акт Министарства одбране БиХ, број: 10-34-3-6-104/15 од 22. 03. 2016, којим Министарство одбране БиХ обавјештава да је **"Наредбом МОБиХ, број: 10-34-3-6-102/15 од 17. 03. 2016, завршен процес унапређења у складу са Планом унапређења у 2015. години. Поменутом наредбом о унапређењу обухваћено је 18 војних лица, и то шест војних лица код којих је други циклус студија третиран као звање магистра наука, као законски услов за унапређење, и 12 војних лица у персоналној служби."**

У складу с овим актом Министарства одбране БиХ, војни повјереник обуставио је даље истражне радње у вези са предметним питањем, јер су притужбе ријешене у корист њихових подносилаца.

2.7. Притужбе које се односе на поступак постављења професионалних војних лица

Поступак постављења професионалних војних лица у Оружаним снага БиХ спроводи се у складу са Правилником о професионалном развоју и управљању каријером професионалних војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ, број: 10-02-3-1584/16 од 05. 04. 2016. (у даљем у тексту: Правилник о професионалном развоју), којим је стављен ван снаге Правилник о професионалном развоју и управљању каријером професионалних војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ, број: 10-02-3-3172/13 од 28. 08. 2013.

Једна од новина коју уноси Правилник о професионалном развоју јесте укидање ранг-листа, умјесто којих сада постоје листе успјешности. На основу потреба службе врши се избор за постављење разматрањем пет, а изузетно седам, најуспјешнијих кандидата са листе успјешности који испуњавају услове упражњеног ФМ. Поменута одредба другачија је од одредбе члана 30. став (3) Правилника о професионалном развоју и управљању каријером професионалних војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ из 2013. године, у којој се наводи: „**на основу приоритета из става 1) врши се постављење најбоље ранжираних кандидата**“.

Војни повјереник је у 2016. години запримио већи број притужби професионалних војних лица које су се односиле на неправилности у поступку постављења. Спроведећи истражне радње, војни повјереник утврдио је да је већина притужби које се односе на ову област основана, а у наставку издвајамо неке случајеве.

Предмет број: УП1/05/3-50-17-1-17/16: Подносилац притужбе навео је да има сазнања да ће на одређено формацијско мјесто бити постављено професионално војно лице које се, у односу на њега који је прворанжирани, налази на осмом мјесту на ранг-листи. Након спроведеног поступка по притужби утврђено је да су Одлуком министарке одбране БиХ, број: 06-36-1-451-20/14 од 14. 03. 2016. године, на приједлог начелника Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, **накнадно** прописани услови за постављење на предметну формацијску дужност. У поменутој одлуци наведено је да је за дато формацијско мјесто потребна стручно-специјалистичка оспособљеност из области хуманитарног деминирања у складу са стандардима ИМАС, СТАНАГ и АЕДОП 10. Војни повјереник сматра, а то је констатовао у Закључку број: УП1/05/3-50-17-1-17/16 од 17. 06. 2016, да је тиме **нарушен принцип једнаких могућности** који је, заједно са **принципом транспарентности и правичности**, загарантован позитивним правним прописима.

Утврђивањем додатних услова за постављење на предметну формацијску дужност **дерогирани су ранг-листе за постављење** формиране у складу са Правилником о професионалном развоју и управљању каријером професионалних војних лица у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, број: 10-02-3-3572/13 од 28. 08. 2013, који је био на снази у то вријеме.

Имајући у виду улогу војног повјереника, домаћи и међународни правни оквир у области заштите људских права и слобода, као и све учесталију појаву ускраћивања једнаких могућности свим припадницима Оружаних снага БиХ, војни повјереник је у поменутом закључку указао на обавезу Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ да се **професионална војна лица најбоље ранжирани на ранг-листама односно листама успјешности, као што је подносилац притужбе, третирају с пуним уважавањем њихових квалификација и квалитета, те да се у складу с тим врши и њихово постављење.**

Предмет број УП1-05/3-50-17-1-22/16: Војни повјереник је, поступајући по притужби, затражио од Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, те од Сектора за управљање

персоналом Министарства одбране БиХ, изјашњење у вези са рјешавањем статуса подносиоца притужбе.

У свом захтјеву за изјашњење војни повјереник посебно је истакао: Подносилац притужбе је у периоду од 01. 01. 2012. до 01. 12. 2012. године био постављен на пуковничко мјесто, након чега је, због пријаве мобинга, добио премјештај - постављење на мајорску позицију.

С обзиром на увјеравања надлежних да је то само привремено рјешење, а како су од тада прошле скоро четири године, војни повјереник тражио је информацију о томе шта је учињено по питању статуса подносиоца притужбе и када ће бити враћен на пуковничку позицију.

Војни повјереник скренуо је пажњу на то да је током спровођења поступка у 2012. години у вези с питањем мобинга над професионалним војним лицем утврђена основаност навода подносиоца притужбе, акт Генералног инспектората Министарства одбране БиХ, број: 05-03-32-1-1-82-26/12 од 07. 12. 2012. Такође, битна чињеница је и да је Рјешењем МОБиХ, број: 10-34-5-3432-7/12 од 12. 10. 2012. године, утврђено да нема елемената за покретање дисциплинског поступка против подносиоца притужбе.

Из наведеног се може закључити да су поремећени међуљудски односи у Канцеларији за односе с јавношћу ријешени на штету подносиоца притужбе, и то премјештајем на нижу позицију што се и може тумачити, како то тумачи подносилац притужбе, као казна изречена због пријаве мобинга, нарочито имајући у виду чињеницу да није било основа за спровођење дисциплинског поступка против подносиоца притужбе.

Заједнички штаб Оружаних снага БиХ је актом број: 16-08-34-1-119-235/16 од 15. 06. 2016. године извијестио војног повјереника, између осталог, о сљедећем:

Имајући у виду да је у скорије вријеме одређен број бригадира пензионисан у складу са наредбом МОБиХ, пошто су испунили услове за пријевремену пензију, дата формацијска мјеста остала су упражњена. У складу са планираним помјерањима и планираним попунама наведених фомацијских мјеста, подносиоцу притужбе биће понуђена једна од пуковничких позиција.

Такође, Министарство одбране БиХ доставило је војном повјеренику обавјештење број: 10-34-1-2330-1/16 од 22. 06. 2016. године, у којем је наведено:

Обавјештавамо вас да је приједлогом начелника Заједничког штаба ОСБиХ, број: 10-08-34-3-39-80/16 од 16. 06. 2016. године, подносилац притужбе предложен за постављење на дужност у Оперативној команди ОСБиХ, формацијски чин: пуковник. (...) Министарство одбране ће на основу овог приједлога сачинити наредбу којом ће подносилац притужбе бити постављен на предложену дужност с даном 20. 06. 2016. године.

2.8. Премјештај и постављење припадника Деминерског батаљона на друго формацијско мјесто

Премјештај и постављење припадника Деминерског батаљона, Бригаде тактичке подршке Оружаних снага БиХ, на друго формацијско мјесто једна је од области у којој је, захваљујући посредовању војног повјереника, ситуација ријешена у корист професионалних војних лица.

Припадници деминерског батаљона Бригаде тактичке подршке Оружаних снага БиХ обратили су се војном повјеренику притужбама у којима су исказали незадовољство због могућег премјештаја и постављења на друго формацијско мјесто (ФМ). Подносиоци притужби навели су да су одбили да потпишу изјаве којима пристају на премјештај и постављење на ново ФМ. Такође, навели су и чињеницу да ће, у случају да буду премјештени на друга ФМ, са 31. 12. 2016. (када им истиче уговор о професионалној војној служби), морати напустити Оружане снаге БиХ.

У складу са чланом 4. став (1) тачка а) у вези са чланом 7. ст. (1) тачка б) и ст. (2) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), те чл. 5. и 7. Правилника о сарадњи парламентарног војног повјереника БиХ с Министарством одбране БиХ, Генералним инспекторатом при Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, број: 01,02-34-6-1428/09 од 05. 01. 2010, војни повјереник затражио је од Заједничког штаба Оружаних снага БиХ достављање потпуне информације о наведеном.

У одговору Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, број: 16-08-34-1-119-542/16 од 06. 12. 2016, наведено је да приједлог Оперативне команде Оружаних снага БиХ, садржан у акту број: 16-14-08-34-3-62-668/16 од 21. 10. 2016, **који се односио на премјештај подносилаца притужби из Бригаде тактичке подршке, није прихваћен. Заједнички штаб Оружаних снага БиХ није прихватио наведени приједлог, јер би премјештајем подносилаца притужби ван деминерског батаљона истовремено био испуњен услов за престанак професионалне војне службе тим професионалним војним лицима, на основу члана 101. Закона о служби у Оружаним снагама БиХ** („Службени гласник БиХ“, бр. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12 и 41/16), јер су старији од 35 година.⁶

⁶ Члан 14. Закона о измјенама и допунама Закона о служби у Оружаним снагама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 41/16): У члану 101. став (1) мијења се и гласи: "(1) Максимална дужина трајања службе професионалних војних лица у Оружаним снагама је: а) официри - до навршених 55 година живота, б) подофицири (ОР 5 - 9) - до навршених 55 година живота, ц) војници (ОРИ - 4) - до 35 година живота, изузев војника распоређених и ангажованих на пословима деминирања и уништавања неексплодираних убојитих средстава (НУС) чија служба траје **најдуже до 38 година живота**".

2.9. Притужбе које су се односиле на немогућност продужења уговора о професионалној војној служби

Војни повјереник је у извјештајном периоду заприлио и значајан број притужби професионалних војних лица из категорије војника, а које су се односиле на немогућност продужења уговора о професионалној војној служби због дужине времена проведеног на боловању током важећег уговора.

С тим у вези, војни повјереник је у акту **број: УП1-05/3-50-17-1-29/16 од 10. 06. 2016,** који је упућен Министарству одбране БиХ, изнио сљедећи став и мишљење:

1. Војни повјереник подржава мишљење Генералног инспектората Министарства одбране БиХ (садржано у акту Генералног инспектората Министарства одбране БиХ, број: 05-03-32-1-1-68-6/16 од 24. 05. 2016) да је **члан 5. став 3) Одлуке Министарства одбране БиХ број: 10-34-3-7-108/15 од 05. 11. 2015,** с обзиром на то да обухвата само једну категорију (војнике), **супротан члану 28. Закона о служби у Оружаним снагама БиХ** ("Службени гласник БиХ", бр. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12) **и да га треба ставити ван снаге.** Војни повјереник, као и Генерални инспекторат Министарства одбране БиХ, сматра да комисије које одлучују о продужењу уговора искључиво треба да се придржавају одредаба Закона о служби у Оружаним снагама БиХ, садржаним у члану 5. став 1) наведене одлуке. Такође, евентуалне злоупотребе боловања професионалних војних лица треба рјешавати примјеном одредаба Закона о служби у Оружаним снагама БиХ, односно Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: 13-02-3-1627/10 од 01. 04. 2010.
2. Војни повјереник очекује да ће се комисије које одлучују о продужењу уговора о професионалној војној служби у свом раду придржавати предложених мјера министарке одбране БиХ, које су идентичне мишљењу Генералног инспектората Министарства одбране БиХ, а које у потпуности подржава и војни повјереник.

У појединачним актима који су достављени у форми одговора подносиоцима притужби, војни повјереник нагласио је да он нема овлашћења да утиче на одлуку Министарства одбране БиХ, као уговорне стране, у вези са склапањем или продужењем уговора о професионалној војној служби, већ у том процесу надзире да ли се поштује принцип једнаких могућности и да ли су сви прописани критеријуми испоштовани.

2.10. Одређивање вршилаца дужности

Одређивање вршиоца дужности регулисано је чланом 138. Закона о служби у Оружаним снагама БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12):

(1) Умјесто професионалног војног лица које је привремено спријечено да врши дужност одређује се вршилац дужности. (2) Вршилац дужности може се одредити и на упражњено формацијско мјесто. (3) Вршење дужности може трајати најдуже годину дана од дана ступања на дужност. (4) Вршилац дужности може се одредити за формацијско мјесто истог, непосредно вишег односно непосредно нижег чина. (5) Ако је то услов за унапређење, вријеме проведено на дужности из ст. (1) и (2) овог члана рачуна се као да је професионално војно лице постављено на дато формацијско мјесто. (6) Професионално војно лице које је одређено у складу са ст. (1) и (2) овог члана задржава статус и сва права његовог претходног формацијског мјеста, ако је то за њега повољније.

Одређивање вршиоца дужности регулисано је и чланом 22. Правилника о стањима у току службе за професионална војна лица, број: 10-02-3-3254/11 од 14. 07. 2011.

Узмемо ли у обзир одредбу члана 138. став (5) Закона о служби у Оружаним снагама БиХ, видимо да **професионална војна лица као вршиоци дужности остварују бенефите одређеног формацијског мјеста, те аналогно томе закључујемо да та лица морају испуњавати услове за постављење на дато формацијско мјесто.** У прилог овој тврдњи говори и члан 138. став (6) Закона о служби у Оружаним снагама БиХ, у којем се наводи: “Професионално војно лице, које је одређено у складу са ст. (1) и (2) овог члана, задржава статус и сва права претходног формацијског мјеста, ако је то за њега повољније.” Овдје је потребно нагласити формулацију **“ако је то за њега повољније”** из које произлази да професионално војно лице може изабрати да има статус и сва права формацијског мјеста на које је одређено за вршиоца дужности.

Поступајући по притужбама запримљеним у Канцеларији парламентарног војног повјереника БиХ, **утврђено је да постоји одређени број професионалних војних лица која су постављена за вршиоце дужности на одређена формацијска мјеста, иако за то не испуњавају потребне услове.** Тако је за вршиоца дужности на формацијско мјесто ОФ – 5 постављено професионално војно лице које не испуњава услов који се односи на проведене три године у личном чину, иако је то услов за постављење прописан чланом 12. став (4) тачка е) Правилника о професионалном развоју и управљању каријером професионалних војних лица у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, број: 10-02-3-3572/13 од 28. 08. 2013. (у даљем тексту: Правилник). Даље, утврђено је да је професионално војно лице постављено на формацијско мјесто ОФ – 5 без одговарајуће војно-евиденцијске специјалности, иако тај услов налажу члан 132. став (1) тачка ц) Закона о служби у Оружаним снагама БиХ и члан 28. став (1) тачка ц) Правилника, не испуњава ни услов који се односи на три године проведене у личном чину.

С обзиром на утврђено, војни повјереник је Министарству одбране БиХ и Заједничком штабу Оружаних снага БиХ издао Препоруку, број: УП1-05/3-50-17-1-37/15 од 08. 02. 2016. године, у чијој тачки 1. је наведено:

- 1. Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ дужни су да обезбиједe да се приликом одређивања вршиоца дужности**

примијењују исти критеријуми који су прописани позитивним прописима за постављење на дато формацијско мјесто, будући да и вршиоци дужности остварују одређене бенефите тог формацијског мјеста, што у конкретним случајевима значи примјену члана 132. став (1) тачка ц) Закона о служби у Оружаним снагама БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 и 42/12), члана 12. став (4) тачка е) и члана 28. став (1) тачка ц) Правилника о професионалном развоју и управљању каријером професионалних војних лица у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, број: 10-02-3-3572/13 од 28. 08. 2013.

На крају, желимо скренути пажњу да је Препорука издата 08. 02. 2016. Након тог датума дошло је до измјена Закона о служби у Оружаним снагама БиХ („Службени гласник БиХ“, број 41/16). Измјенама је обухваћен и поменути члан 138. Закона и то тако да је у додатом ставу (8) потврђен став војног повјереника да **професионална војна лица као вршиоци дужности остварују бенефите одређеног формацијског мјеста, те да та лица морају испуњавати услове за постављење на дато формацијско мјесто.**

У члану 25. Закона о измјенама и допунама Закон о служби у Оружаним снагама БиХ („Службени гласник БиХ“, број 41/16) одређује се: „У члану 138. иза става (6) додају се нови ст. (7) и (8) који гласе: (7) Одређивање војног лица из става (1) овог члана врши се наредбом министра одбране или начелника Заједничког штаба Оружаних снага, у складу са Законом.

(8) Услови који су потребни за вршиоца дужности исти су као и услови који се траже за постављење."

2.11. Положајни додаток

У извјештајном периоду војном повјеренику обраћала су се професионална војна лица којима је ускрећено право на накнаду положајног додатка.

Након спроведених истражних радњи, војни повјереник издао је Закључак број: УП1/05/03-50-17-1-27/15 од 09. 03. 2016, сљедећег садржаја:

1. Положајни додаток у износу од 3% од основне плате регулисан је чланом 9. Одлуке Савјета министара БиХ о посебним додацима на плату за професионална војна лица у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ, број: 213/08 од 03. 12. 2008. (у даљем тексту: Одлука), **при чему није у потпуности јасна формулација: „главни наредници на свим нивоима у Оружаним снагама БиХ“.**

2. Поступајући у предмету, војни повјереник тражио је од Министарства одбране БиХ и Генералног инспектората при Министарству одбране БиХ да образложе на која формацијска мјеста се односи формулација: „главни наредници на свим нивоима у Оружаним снагама БиХ“ из члана 9. Одлуке, као и да ли се поменути члан једнако примјењује на сва професионална војна лица.
3. Из свих прикупљених података током поступка који је водио војни повјереник видљиво је да су одређена професионална војна лица (С. Д. и Е. Ш.) **остваривала право на накнаду положајног додатка, иако су била у истом или сличном положају као и подносилац притужбе**, коме је од 01. 09. 2014. укинута право на накнаду поменутог додатка на плату. **Тако неуједначена примјена прописа је неоправдана и свакако представља кршење принципа једнакости свих пред законом**, будући да је ријеч о истом периоду у којем лица у истом или сличном положају остварају различита права по истом пропису.
4. Међутим, Министарство одбране БиХ је актом број: 10-34-7-3870-10/14 од 10. 12. 2015, који је упућен Заједничком штабу Оружаних снага БиХ, доставило списак од пет дужности на које се односи формулација: „главни наредници на свим нивоима у Оружаним снагама БиХ“, **уз наглашавање да само професионална војна лица постављена на те дужности имају право на положајни додатак**.
5. На основу тога, биће стављена ван снаге рјешења којима је лицима чији су иницијали наведени под тачком 3. Закључка додијељен положајни додатак, односно положајни додатак ће им бити укинут, чиме ће та лица бити изједначена у правима са подносиоцем притужбе. **Тиме ће се уједно уклонити неуједначеност у примјени прописа**.
6. **Војни повјереник на крају наглашава обавезу Министарства одбране БиХ и Заједничког штаба Оружаних снага БиХ да на лица која се налазе у истом или сличном положају подједнако примјењују позитивне правне прописе, како би се избјегле ситуације да поједина лица губе одређена права, док истовремено таква права остварују лица која су у истом положају**. Такво поступање супротно је Уставу БиХ, који упућује на примјенљивост Међународног споразума о грађанским и политичким правима⁷, гдје у члану 26. стоји: “Све особе су једнаке пред законом и имају право, без дискриминације, на једнаку правну заштиту.”

⁷ Међународни споразум о грађанским и политичким правима (Њујорк, 16. 12. 1966) 999 У.Н.Т.С. 171 и 1057 У.Н.Т.С. 407, ступио на снагу 23. 03. 1976.

3. УСЛОВИ ЖИВОТА И РАДА У КАСАРНАМА ОРУЖАНИХ СНАГА БиХ

У члану 4. тачка ф) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ („Службени гласник БиХ“, број 51/09) даје се овлашћење војном повјеренику да у било којем тренутку посјети јединице и команде Оружаних снага БиХ и организационе јединице Министарства одбране БиХ, без претходне најаве. На основу наведеног члана, војни повјереник је током 2016. године боравио у најављеним и ненајављеним посјетама (21 посјета) јединицама и командама Оружаних снага БиХ. Циљ посјета био је да се кроз обилазак локација, те разговор и дискусију војног повјереника и његових сарадника са професионалним војним лицима изврши процјена стања људских права и слобода припадника Оружаних снага БиХ, те на тој основи утврде могући правци дјеловања војног повјереника, сходно његовим прописаним надлежностима.

Већина тешкоћа, које ће у наставку бити наведене, већ је уочена приликом претходно обављених најављених и ненајављених посјета војног повјереника јединицама и командама Оружаних снага БиХ. Војни повјереник је и раније истицао тешкоће ове врсте у досадашњој кореспонденцији са надлежнима у Министарству одбране БиХ и у Заједничком штабу Оружаних снага БиХ, као и у извјештајима и информацијама упућиваним Заједничкој комисији за одбрану и безбједност БиХ. У наставку текста дајемо преглед и детаљније налазе војног повјереника са поједних локација које је посјетио током 2016. године.

3.1. Стање у пјешадијским јединицама Оружаних снага БиХ

Током 2016. године војни повјереник обишао је поједине пјешадијске јединице (бригаде и батаљоне) у склопу најављених и ненајављених посјета, између осталог 4. пјешадијску бригаду (Чапљина), 5. пјешадијску бригаду (Тузла), 6. пјешадијску бригаду (Бањалука) и батаљоне смјештене у Зеници, Кисељаку, Устиколини, Орашју и Бијељини.

Због боље прегледности, у наставку наводимо проблеме с којима се сусрећу пјешадијске јединице Оружаних снага БиХ, уз напомену да је ријеч о тешкоћама које је војни повјереник сазнао и запазио приликом обављених најављених и ненајављених посјета током 2016. године:

- проблем персоналне попуњености бригада (овај проблем додатно усложњава повећан тренд напуштања Оружаних снага БиХ из категорије војника);
- недостатак довољне количине намирница (брашно, млијeko, воће, поврће, зачини), а самим тим и једноличност исхране;
- проблем редовног снабдијевања интендантском опремом (униформа и чизме);
- проблем оперативности возила (просјек старости возила 27 година, велика и нерационална улагања у њихов поправак);

- поједини објекти на појединим локацијама прокишњавају. Гријна сезона ишчекује се са неизвјесношћу, јер су за прошлу гријну сезону гас добили тек крајем ове сезоне. Просторије су током протекле гријне сезоне загријаване на струју. Просторије у којима бораве професионална војна лица нису окречене.

Узимајући у обзир све наведено, војни повјереник изражава забринутост због стања ученог током посјета пјешадијским јединицама у 2016. години. Посебно је забрињавајући податак о недостатку бројних намирница, те набављању конзервиране хране, што резултира сувим оброцима и једноличном исхраном. Ово нарочито представља проблем лицима која су упућена на стражу. Ако наведеном проблему лоше исхране додамо и укидање одређених накнада на плату приликом упућивања на стражу, могли бисмо закључити да је мотивисаност професионалних војних лица за обављање послова и задатака доведена у питање. Забрињава и чињеница да су моторна возила на већини локацији стара и да су ризична за употребу чак и након што прођу технички преглед, због чега постоји бојазан од саобраћајних несрећа.

3.2. Најављене посјете Радионици за одржавање и уништење муниције и минско-експлозивних средстава „ГРОМ“ Добој

Војни повјереник боравио је 04. 04. 2016. године у најављеној посјети Техничкој радионици за одржавање и уништење муниције и минско-експлозивних средстава (МиМЕС), Добој.

С војним повјереником и сарадницима у овој посјети учествовали су Ранко Нинковић, самостални извршилац за питања одбране и цивилне команде над Оружаним снагама БиХ у Предсједништву БиХ, и бригадир Мартин Л. Херман, војни аташе Савезне Републике Њемачке у БиХ. У обављању послова и задатака на овој локацији ангажовано је укупно 55 професионалних војних и цивилних лица.

Од тешкоћа издвојене су неадекватна накнада за рад са опасним материјама, недостатак ХТЗ опреме (радна одјела, ципеле, зимске јакне), недостатак филтера за заштитне маске, проблем неадекватног гријања у техничкој зони као и проблем вентилационог система (вентилација урађена, али није обављен њен сервис).

Овом приликом војни повјереник је, заједно са осталим учесницима посјете обишао локацију касарне „3. мај“. Примјећено је да су објекти касарне као и велики дио опреме у добром стању. Војни повјереник је приликом ове посјете одвојено разговарао са категоријом официра, подофицира и војника, као и са цивилним лицима која раде на овој локацији.

Приликом разговора са војним повјереником, официри су истакли одређене тешкоће с којима се сусрећу у раду, а које се могу груписати у сљедеће категорије:

- **Заштитна опрема:** лица која раде на уништењу МиМЕС- а морала би имати маске за заштиту дисајних путева са филтерима. Такве маске се добављају, али се њихова специфичност огледа у томе што се могу кратко употребљавати, те би их требало константно набављати. Но, дешава се да лица која су, радећи на пословима уништења МиМЕС-а, изложена дјеловању материја штетних по здравље, немају филтере за маске;
- **Допуна у исхрани:** према члану 9. став (1) тачка б) Правилника о исхрани у Оружаним снагама БиХ у миру, број: 11-02-3-2923/15 од 03. 08. 2015, професионална војна лица и цивилна лица која раде на делаборацији убојитих средстава имају право на допуну у исхрани (Допуна II - млијечни напитац између оброка или уз неки од оброка). Приликом посјете војног повјереника присутна лица навела су да тренутно немају млијеко, односно немају допуну II константно.
- **Додаци на плату:** лица која раде на делаборирању муниције, бомби и експлозива остварују додатак за рад на дужности на којима су изложена дјеловањима штетним по здравље и то у износу од 10% од основице за обрачун плате, а сматрају да имају право на додатак у износу од 100% од основице за обрачун плате. Министарство одбране БиХ је војном повјеренику дана 05. 11. 2014. доставило Преднацрт измјене Одлуке Савјета министара БиХ о посебним додацима на плату за ПВЛ у МОБиХ и ОСБиХ, број: 213/08 од 03. 12. 2008. године, али војни повјереник још увијек нема информацију о томе да је Министарство одбране БиХ упутило приједлог измјене поменуте одлуке Савјету министара БиХ
- **Проблем ускладиштења секундарних сировина.**

Професионална војна лица из категорије подофицира и војника посебно су се интересовала за измјене Одлуке Савјета министара БиХ о посебним додацима на плату за ПВЛ у МОБиХ и ОСБиХ, број: 213/08 од 03. 12. 2008, и то у дијелу који третира додатак за рад на дужности на којима је лице изложено дјеловањима штетним по здравље. Као и официри, сматрају да имају право на додатак у износу од 100% од основице за обрачун плате, будући да раде у условима штетним по здравље и опасним по живот.

Осим тога, навели су да им **недостају униформе** (једну капу, двоје хлаче и шест кошуља користе већ шест година).

Војни повјереник и чланови Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ боравили су 21. 09. 2016. у радној посјети Техничкој радионици за одржавање и уништавање муниције и минско-експлозивних средстава (ТРОМ) у Добоју. На основу информативног брифинга команданта Команде логистике ОСБиХ, војни повјереник дошао је до сазнања о одређеним логистичким тешкоћама, које износи у наставку:

- Недостатак јединствених теренских униформи, при чему ваља истаћи да су постојеће залихе неупотребљиве због екстремно великих бројева. Такође је наведено да недостаје војна заштитна опрема и радна заштитна опрема, што је

недопустиво с обзиром на природу послова које свакодневно обављају лица распоређена на овој локацији.

- Моторна возила (теренска, теретна, путничка) су стара (од укупног броја оперативних моторних возила око 80% је старо више од 30 година). Дотрајалост моторних возила је достигла критичан ниво који угрожава извршење задатака јединица ОСБиХ као и сигурност људи и средстава који се свакодневно превозе. То узрокује додатни проблем који се огледа у нерентабилности одржавања таквих моторних возила код спољних сервисера (у јединицама логистике ОСБиХ недостају адекватни резервни дијелови). У зимском периоду због недостатка адекватних пнеуматика дио моторних возила није оперативан. С обзиром на садашње стање, потребно је покренути процедуру набавке нових моторних возила по приоритету (аутобуси, санитарска возила, хладњаче, противпожарне цистерне).
- Залихе моторних уља и мазива не задовољавају потребе будући да је због старости возила и, у том контексту, великог броја пређених километара потребна већа количина уља и мазива за замјену и досипање. Осим тога, недостају и специјална уља за инжењеријске и деминерске машине. Такође је наведено да се моторна уља и мазива дјелимично испоручују од добављача што представља повреду уговорних обавеза, односно непотпуно испуњење уговорне обавезе.
- Залихе хигијенског материјала не задовољавају потребе јединица ОСБиХ. У оквиру класе VIII⁸ недостају индивидуални санитарски комплети за војнике. У контексту снабдијевања храном и водом, наведено је да не постоје довољне количине флаширане воде на радиорелејним чвориштима и другим локацијама које нису прикључене на водоводне системе. Посебан проблем је нередовно снабдијевање намирницама, те се често дешава да бројни артикли недостају (воће, поврће).
- Залихе класе VII⁹ по врсти и количини не задовољавају потребе свих јединица ОСБиХ. Већи дио средстава у оквиру ове класе је застарио, са истеклим експлоатационим ресурсима.
- Проблем ускладиштења секундарних сировина, на који је војни повјереник скренуо пажњу у Информацији о најављеној посјети техничкој Радионици за одржавање и уништење муниције и минско-експлозивних средстава „ТРОМ“ Добој, број: 05/3-03-982,1/16, још увијек није ријешен и потребно је што прије предузети мјере на његовом отклањању, будући да је због секундарних сировина угрожена безбједност припадника ОСБиХ на локацији радионице.

⁸ Класа VIII. Санитет. Санитарска средства укључујући санитарску опрему и резервне дијелове специфичне за санитарску опрему.

⁹ Класа VII. Основна средства као што су лансери, тенкови, покретне механичарске радионице, лако наоружање и возила.

3.3. Ненајављена посјета воду за деминирање војних објеката и Првом воду Прве деминерске чете Деминерског батаљона

Војни повјереник боравио је 21. 06. 2016. године у ненајављеној посјети воду за деминирање војних објеката (Деминерски батаљон) на локацији касарне „Филиповићи“ и 1. воду 1. деминерске чете Деминерског батаљона на деминерском радилишту Цвилин – Овчија њива.

Припадници Оружаних снага БиХ у саставу вода за деминирање војних објеката истакли су да исхрана није адекватна. **Оброци су једнолични и претежно суви (од три obroка која добијају, два obroка укључују храну из конзерве), а сокове не добијају редовно.** Припаднике овог вода током деминирања на подручју касарне „Филиповићи“ храном снабдијева 3. пјешадијски батаљон смјештен у касарни „Косова“.

Професионална воја лица с којима је обављен разговор на овој локацији исказали су незадовољство и због начина обрачуна одређених новчаних накнада. Највеће незадовољство, како наводе, изазива чињеница да већи дио године проведу на службеном путу, те из тог разлога губе бројне накнаде због ограничења кумулирања накнада прописаног у члану 12. Одлуке Савјета министара БиХ о начину и поступку остваривања права запослених у институцијама БиХ на накнаду за службено путовање, број: 241/11, од 21. 12. 2011.

Војни повјереник посјетио је деминерско радилиште Цвилин – Овчија њива, гдје тренутно послове деминирања обавља Први вод Прве деминерске чете Деминерског батаљона.

Професионална војна лица на локацији навела су да су моторна возила, која користе за приступ овој истуреној локацији, стара, те да бензин не добијају редовно. Додатни проблем представља одржавање моторних возила које се врши у Широком Бријегу. Наглашавају да су маказе које користе лошег квалитета, те да немају адекватне торбе за транспорт опреме за деминирање (дио опреме преносе у декама). Због положаја деминерског радилишта у контексту удаљености, проблем представља и медицинска заштита, посебно недостатак серума против змијског отрова.

Што се тиче униформи, наводе да их не добијају редовно, те да због тога носе униформе које су у лошем стању.

Без обзира на све уочене тешкоће с којима се у раду сусрећу професионална војна лица приликом обављања послова деминирања, војни повјереник је изрази своје похвале будући да професионално обављају своје задатке са видљивим резултатима рада.

3.4. Складишта за смјештај и сортирање муниције и минско-експлозивних средстава „Габела“ у Чапљини, „Дужи“ у Требињу, складиште наоружања и војне опреме „Рабић“ у Дервенти

Војни повјереник боравио је 19. и 20. 04. 2016. у ненајављеној посјети команди 4. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ и локацијама за смјештај и сортирање муниције „Габела“ и „Дужи“. **Циљ посјете био је обилазак инспекторских тимова који раде на утврђивању квантитативно-квалитативног стања муниције и минско-експлозивних средстава (у даљем тексту: инспекторски тимови), те утврђивање да ли су отклоњени проблеми у раду инспекторских тимова, који су садржани у Извјештају о раду војног повјереника за 2015. годину.**

Војни повјереник је приликом посјете **складишту „Габела“** обишао локацију (перспективна локација) на којој је смјештено ово складиште, обавио разговор са припадницима инспекторских тимова, са војницима за манипулативне радове, као и са професионалним војним лицима која су у том тренутку давала стражу на локацији. Запажања војног повјереника су сљедећа:

- на локацији на којој се налазе складишта за смјештај и сортирање МиМЕС-а урађена је жичана ограда у дужини 2,5 километра;
- хидрантска мрежа је у функцији, али су цријева неквалитетна (не могу издржати притисак воде), те би их требало замијенити квалитетнијим;
- на локацији се налазе ПП апарати, али је само дио њих сервисираан;
- поједина складишта прокишњавају (видљиви трагови прокишњавања на плафону складишта у која је улазио војни повјереник), потребна реконструкција кровова складишта који прокишњавају;
- **недостају полиметри у свим складиштима (већ дуже времена на овој локацији уопште нема полиметара)**, војни повјереник сматра да их је, због њихове неопходности за рад, потребно набавити у што краћем року;
- **недостају палете и ластра** који служе за дислоцирање неисправног МиМЕС-а;
- **инспекторска клијешта су неквалитетна** (није видљив њихов отисак);
- **рукавице** које користе инспекторски тимови већином су набављене из личих средстава професионалних војних лица, рукавице које им достави надлежна команда/ГЛБ (а тренутно их нема на стању) **нису задовољавајућег квалитета**;
- посебну тешкоћу представља **дотрајала униформа, поготово чизме** (достављене чизме нису одговарајућих величина, те су професионална војна лица приморана да их купују сопственим средствима);
- **недостају довољне количине средстава за хигијену**;
- **исхрана није адекватана с обзиром на природу посла који обављају инспекторски тимови, а посебну тешкоћу представља недостатак млијека**. Млијеко није достављано дуже времена (постоје и ситуације у којима се доставе веће количине млијека с кратким роком трајања, па су га

професионална војна лица приморана искористити у што краћем року).

Исхрана страже је једнолична и неквалитетна;

- **недостаје довољан број професионалних војних лица за осигурање локације** на којој је смјештено складиште „Габела“ (ради се о већој локацији);
- једна од тешкоћа је и одржавање локације (за потребе одржавања ове локације набављен је само један тример);
- **стање и оперативност моторних возила нису задовољавајући, посебну тешкоћу представља недостатак намјенских возила** (истим возилом превозе се и нафта и храна).

Дана 20. 04. 2016. године војни повјереник са сарадницима посјетио је локацију за смјештај МиМЕС-а „Дужи“ (неперспективна локација).

На основу разговора са професионалним војним лицима и обиласка локације, војни повјереник дошао је до сљедећих сазнања:

- **Стање инфраструктуре:** објекти су стари, али, према ријечима присутних лица током разговора, испуњавају минимум сигурности за смјештај муниције. **Забрињава податак да се у објектима налази количина чистог експлозива која премашује дозвољену норму за 180 т, што представља потенцијалну опасност од експлозије, чиме су угрожена лица на локацији, али и околина.** На локацији постоје контејнери за смјештај људства, од којих се један опрема за трпезарију. Хидрантска мрежа је у задовољавајућем стању. Громобранска инсталација захтијева поправак. **Недостаје посебан складишни простор за смјештај расходованог МиМЕС-а који је потребно уништити.** Због тога је такав МиМЕС смјештен у истим објектима као и онај за који је контролом утврђено да је исправан, те је потребно убразати процедуре транспорта неисправног МиМЕС-а.
- **Стање опреме:** полиметри на овој локацији постоје, али их је нужно баждарити. Проблем представља недостатак палета и рукавица, које би морале имати алуминијску нит због уземљења. Присутна лица су посебно навела проблем дотрајалих униформи, првенствено чизама. Уочено је да су поједина професионална војна лица имала пукнуте чизме. Лица која обављају стражу навела су да немају адекватна кишна одијела, због чега је потребно што прије ријешити проблем дотрајалих униформи кроз систем јавних набавки, јер је недопустиво да било који припадник Оружаних снага БиХ купује опрему сопственим средствима. Инспекторска клијешта су неквалитетна (није видљив отисак). Опрема за пружање прве помоћи постоји на локацији, али је застарјела.
- **Исхрана:** једнолична, углавном конзервирана храна. Професионална војна лица на овој локацији, због контакта са материјама штетним по здравље, имају право на допуну у исхрани према члану 9. став (1) тачка б) Правилника о исхрани у Оружаним снагама БиХ у миру, број: 11-02-3-2923/15, од 03. 08. 2015. (Допуна II - млијечни напитац између оброка или уз неки од оброка). Приликом посјете војног повјереника присутна лица су навела да тренутно немају млијеко, као и

то да га не добијају већ дуже вријеме. Недостају фрижидери за смјештај намирница.

- **Накнаде које немају карактер плате:** лица из других јединица долазе на ову локацију при чему се евидентира да су на службеном путовању, нису на свом формацијском јесту, те губе бројне додатке на плату. Осим тога, наводе да им није у потпуности јасан начин на који сервер то обрачунава, те сматрају да су финансијски оштећени.

Војни повјереник жели посебно да истакне посвећеност коју припадници Оружаних снага БиХ на оваквим локацијама показују у свакодневном извршавању задатака који су веома одговорни. Видљив је висок степен дисциплине и самоодрицања, иако услови рада на локацијама које је војни повјереник обишао током посјете такви не дјелују стимулативно.

Дакле, војни повјереник посјетио је двије локације за смјештај МиМЕС-а, од којих је једна перспективна, а друга неперспективна. Без обзира на став према неперспективним локацијама, **војни повјереник жели да нагласи да су по питању безбједносног ризика по живот и здравље припадника Оружаних снага БиХ, али и утицаја на околину, перспективне и неперспективне локације изједначене.** Послови и задаци које раде припадници Оружаних снага БиХ у перспективним складиштима МиМЕС-а не разликују се од послова и задатака који се обављају у неперспективним складиштима, те би због тога требало обезбиједити једнаке услове за сигуран боравак и рад лица која су свакодневно у контакту са материјама опасним по здравље и живот. Осим тога, приликом обиласка складишта „Габела“ које је перспективно и складишта „Дужи“ као неперспективног, примијећено је да је, што се тиче недостатка појединих средстава за рад, стање готово изједначено.

Сходно наведеном, војни повјереник констатује да су тешкоће у раду инспекторских тимова евидентирание 02. 10. 2015. у "Крупи" и "Блажују" једнако присутне и на локацијама "Габела" и "Дужи", упркос увјеравању надлежних да ће бити ријешене.

Војни повјереник са сарадницима посјетио је 25. 10. 2016. складиште наоружања и војне опреме „Рабић“ у Дервенти. На основу разговора са професионалним војним лицима на локацији, као и обиласка локације, износимо сљедећа запажања:

- **Недостатак интендантске војничке опреме** (униформе не добијају редовно)
- **Исхрана је једнолична**, углавном конзервирани оброци, воће већ дуже времена није достављено на ову локацију. Не постоји континуитет у снабдијевању намирницама, те бројне намирнице недостају.
- **Потребно је обезбиједити једно службено возило за потребе локације** (непостојање службеног возила на локацији представља проблем посебно у случају реаговања у ванредним ситуацијама).
- **На локацији постоји централно гријање (пећ на пелет), али није у функцији јер није набављен пелет.** Из тог разлога користе се одвојене пећи које се налазе у објектима, а дрва су обезбијеђена на локацији (уз финансијску

подршку Мисије ОЕБС-а у БиХ и УНДП-а урађена је жичана ограда на локацији, а дрва која су том приликом посјечена намијењена су и употребљена за гријање). Дакле, енергенти за гријну сезону, која је званично почела 15. 10. 2016, нису обезбијеђени редовно кроз систем јавних набавки који спроводи Министарство одбране БиХ.

- **Противпожарни појас је направљен, али не постоји спољна хидрантска мрежа за гашење пожара.**
- **Пет магацина на локацији прокишњава** (ради се о објектима који нису реновирано још од времена када су припадали бившој ЈНА).
- Деминирање око локације је извршено, али је потребно **деминирати централни дио** локације јер је могуће да због експлозије која се десила 2003. године има разбацаних НУС-ева.
- Уз подршку Мисије ОЕБС-а у БиХ и УНДП-а на локацији је направљен нови објекат умјесто објекта који је урушен од експлозије 2003. године, али нови објекат нема исти капацитет као претходни. Потребно је на новом објекту направити надстрешницу како би се могао смјестити већи број возила.
- Видео-надзор је у функцији, а долазак људства које ће надгледати цјелокупан систем очекује се у наредном периоду.
- **Нужно је набавити опрему за пружање прве помоћи** на локацији будући да постојећа датира још из времена бивше ЈНА.
- Четири професионална војна лица су предвиђена формацијом, од тога само један војник, те је током састанка сугерисано проширење формације (повећање броја војника).

3.5. Најављена посјета 6. пјешадијској бригади Оперативне команде Оружаних снага БиХ

Војни повјереник је на тражење професионалних војних лица из категорије подофицира боравио 07. 06. 2016. године у најављеној посјети 6. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, касарна „Козара“, Бања Лука.

Главни предмет разговора било је регулисање права на остваривање положајног додатка из члана 9. постојеће Одлуке Савјета министара БиХ о посебним додацима на плату за професионална војна лица у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ, број: 213/08 од 03. 12. 2008. године (у даљем тексту: Одлука 213/08).

Присутни подофицири сматрају да је језичка терминологија коришћена приликом израде Одлуке о персоналној формацији неодговарајућа, што за директну посљедицу има немогућност остваривања права на накнаду положајног додатка многим професионалним лицима која би, због карактера и тежине послова које обављају, требало да остварују то право. Сматрају да се тиме крши члан 28. став (1) Закона о служби у Оружаним снагама БиХ којим се постулира принцип истих могућности. Као примјер професионалних војних лица која не остварују право на накнаду положајног додатка и која су тиме оштећена наводе: подофицира вода, подофицира чете, главног подофицира батаљона и главног подофицира бригаде. Приједлог који су присутни

подофицири изнијели током састанка иде у правцу измјене члана 9. Одлуке 213/08 и то на сљедећи начин:

“Професионалном војном лицу, због карактера и тежине послова које обавља, припада положајни додатак од 3% од основне плате за дужности: команданти бригада и њима равне јединице и команде на чијем формацијском мјесту није утврђен чин генерала, команданти јединица ранга батаљона, командири чета и самосталних водова, командири водова, командири самосталних одјељења, главни подофицири – дочасници на свим нивоима у Оружаним снагама, први подофицири чета – подофицири чета, подофицири водова, командири одјељења и вође тимова”.

У вези са остваривањем права на накнаду положајног додатка, војни повјереник је, поступајући у предмету број: УП1/05/3-50-17-1-27/15, дошао до сазнања о неуједначеној примјени члана 9. Одлуке 213/08. **Тако неуједначена примјена прописа неоправдана је и свакако представља кршење принципа једнакости пред законом,** будући да професионална војна лица у истом или сличном положају остварају различита права.

Војни повјереник је, поступајући у наведеном предмету, упутио допис према Министарству одбране БиХ тражећи од њих да образложе конкретно на која формацијска мјеста се односи формулација: „главни наредници на свим нивоима у Оружаним снагама БиХ“ и да ли је једнообразно примјењива према свим професионалним војним лицима.

Министарство одбране БиХ доставило је одговор 17. 12. 2015. актом број: 10-34-1-4540-1/15, а у прилогу акта је Обавјештење Министарства одбране БиХ, број: 10-34-7-3870-10/14 од 10. 12. 2015, насловљено на Заједнички штаб Оружаних снага БиХ, у којем је наведено да се **формулација: „главни наредници на свим нивоима у Оружаним снагама БиХ“ односи на формацијске дужности регулисане књигама формација Оружаних снага БиХ и поменути обавјештењем,** и то:

1. Главни наредник у Канцеларији начелника Заједничког штаба за подршку, Одјељење за подршку Заједничког штаба, Заједнички штаб ОСБиХ
2. Главни наредник у Канцеларији команданта за подршку, Одјељење за подршку Оперативне команде, Оперативна команда ОСБиХ
3. Главни наредник у Канцеларији команданта за подршку, Одјељење за подршку Команде за подршку, Команда за подршку ОСБиХ
4. Главни наредник, Команда, Инжењеријски батаљон, Бригада тактичке подршке, Оперативна команда ОСБиХ
5. Главни наредник, Команда, Команда за управљање персоналом, Команда за подршку ОСБиХ.

Овакво рјешење Министарства одбране БиХ за посљедицу има губитак права на накнаду положајног додатка за велики број професионалних војних лица. Поступајући у правцу проналажења одговарајућег рјешења везаног за положајни додатак, војни

повјереник добио је акт Оперативне команде Оружаних снага БиХ, број: 16-14-12-50-655-1/15. У поменутом акту наведено је да је увидом у књиге личне формације команде и јединица Оперативне команде, а везано за формацијска мјеста подофицира у каријерној линији, уочен низ неправилности у називима формацијских мјеста на свим језицима који су у службеној употреби у БиХ. То је, како стоји у акту, узроковало низ недоумица, „почев од рјешења за положајни додатак (систем не препознаје главне подофицире, подофицире чете и подофицире водова већ главне нареднике на свим нивоима)“.

Уз све наведено треба нагласити да је Одлука 213/08 у фази измјене. Министарство одбране БиХ је актом број: 10-34-7-1227-3/16, од 26. 04. 2016. године, обавијестило војног повјереника да је Радна група, формирана по одлуци Министарства, припремила приједлог измјене Одлуке 213/08. У поменутом приједлогу положајни додатак регулисан је чланом 9. који гласи:

“Професионалном војном лицу, због карактера и тежине послова које обавља, припада положајни додатак од 3% од основне плате на дужности: команданти бригада и њима равне јединице и команде на чијем формацијском мјесту није утврђен чин генерала, команданти јединица ранга батаљона, командири чета, командири водова, командири одјељења и вође тимова.”

3.6. Ненајављена посјета Инжењеријском батаљону Бригаде тактичке подршке Оружаних снага БиХ, касарна „Здравко Челар“, Дервента

Војни повјереник са сарадницама боравио је 25. 10. 2016. године у ненајављеној посјети Инжењеријском батаљону Бригаде тактичке подршке Оружаних снага БиХ, смјештеном у касарни „Здравко Челар“ у Дервенти. У наставку текста биће представљене активности, изазови и тешкоће с којима се сусрећу припадници Оружаних снага БиХ на овој локацији, а на основу података добијених током разговора са командантом и руководним кадром Инжењеријског батаљона, те обиласка локације.

Стање персонала: Тренутна попуњеност батаљона је око 83%, односно 283 професионална војна лица. Донедавну тешкоћу која се односила на стање персонала овог батаљона представљао је недостатак руководног кадра (било је упражњено седам официрских позиција). Примјетна је добра сарадња команданта и његових сарадника, као и њихов професионалан и одговоран однос према пословима и задацима.

Стање моторних возила: Моторна возила на употреби у овом батаљону су у бољем стању у односу на моторна возила у другим јединицама Оружаних снага БиХ, и то захваљујући донацијама Народне Републике Кине. Оперативност моторних возила је око 35%. **Проблем представља поправка моторних возила.** Наиме, возила се због једноставнијих кварова (нпр. замјене филтера) одвозе на поправку на линију 4 (спољно одржавање) на удаљене локације (нпр. возила из Дервенте одвозе се на поправку у Тузлу, Бањалуку код уговарача с којима Министарство одбране БиХ има закључен уговор о пружању те врсте услуга). Овакав начин одржавања возила није ни практичан,

а ни економичан. **Наглашен је недостатак пнеуматика, као и акумулатора.** Приколица којом се превозе средства, а за коју није потребна пратња војне полиције, није у функцији због недостатка гума.

Упркос наведеним недостацима по питању моторних возила и средстава, потребно је нагласити да чете у саставу овог батаљона годишње успјешно обављају послове и задатке на отприлике десет војних и десет цивилних локација.

Инфраструктура: Објекти у саставу касарне „Здравко Челар“ у Дервенти поплавлени су током 2010. године и то је, према ријечима присутних, био разлог за одређена улагања у инфраструктуру. Након тих дешавања, изузме ли се реконструкција димњака котловнице којом се загријавају три објекта касарне, није било већих улагања у инфраструктуру на овој локацији. Један од објеката који је реновиран по формирању Оружаних снага БиХ и који је у бољем стању у односу на друге објекте на локацији (а служи за смјештај људства, учионице) **нема гријања.**

С обзиром на то да су огревна дрва за потребе ове локације само једном од 2007. године достављена редовном процедуром достављања потребних енергената, ПВЛ са ове локације принуђена су сама набављати дрва (тренутно располажу одређеном количином дрва набављених са оближње локације „Рабић“).

Недостају средства за одржавање објеката у саставу ове касарне (редовно одржавање, чишћење, кречење), па су ПВЛ принуђени да их набављају сопственим средствима.

Исказана је и потреба за поправком и обновом ограде која је у фази рушења, а за коју недостају потребна материјална средства иако су, према ријечима команданта, ПВЛ с локације оспособљена да је поправе властитим снагама.

Када је у питању исхрана припадника Оружаних снага БиХ на овој локацији, наведено је да **достављање намирница није континуирано, јер се дешава да и по неколико мјесеци немају испоруке појединих артикала.** Наглашена је и потреба набавке одговарајућих прслука за потребе јединице која дјелује у случају поплава, јер опрема с којом тренутно располажу не задовољава основне безбједносне услове.

На крају, желимо да нагласимо значајан допринос Инжењеријског батаљона цјелокупном систему Оружаних снага БиХ. Због тога, војни повјереник сматра да је потребно оваквим „специфичним“ јединицама обезбиједити сва потребна средства за рад, те наћи начин да се поједноставе процедуре набављања потребних материјалних и техничких средстава (то се првенствено односи на средства за одржавање моторних возила), с циљем квалитетнијег и несметаног обављања послова и задатака.

3.7. Ненајављена посјета Главној логистичкој бази, касарна „Бутиле“, Сарајево

Војни повјереник БиХ са сарадницима боравио је 07. 09. 2016. године у ненајављеној посјети Главној логистичкој бази (у даљем тексту: ГЛБ) у касарни „Бутиле“ у Сарајеву. Према подацима добијеним током разговора са командантом и руководним кадром

ГЛБ-а, те на основу обиласка локације, проблем представља недостатак кључног персонала (4 официрске позиције су тренутно упражњене и поступак њихове попуње траје дуже од пет година). Забрињава и податак да се у санитетској чети налази мали број доктора медицине, а међу њима је већи број оних који ускоро одлазе у старосну пензију.

Стање моторних возила у ГЛБ-у идентично је стању моторних возила у другим јединицама Оружаних снага БиХ. Возила су дотрајала и као таква склона су кварењу. Проблем представља набавка резервних дијелова класе 9 за потребе подржаваних јединица, и то нарочито када је у питању поправка моторних возила која се шаљу на спољно одржавање. У вези с тим, присутни су нагласили да је потребно годишњим планом јавних набавки Министарства одбране БиХ предвидјети набавку дијелова који се „убичајено“ и чешће кваре и замјењују.

ГЛБ у својој надлежности има 14 локација Оружаних снага БиХ, укључујући 11 перспективних и 3 неперспективне локације. По питању застарјелости инфраструктуре, ситуација се није много промијенила у односу на посјету војног повјереника из 2015. године. У поређењу са посјетом из 2015. године, стање на неперспективној локацији „Црна Ријека“ није се промијенило будући да још увијек нема напајање електричном енергијом, а додатни проблем сада представља и недостатак воде. На поменутој локацији завршена је инспекција, те би требало што прије извршити предају ентитетској влади, односно локалној заједници.

Енергенти за предстојећу гријну сезону нису набављени. У ГЛБ недостају и баждарени мјерни инструменти за гориво. Противпожарни апарати нису набављени ове године, иако је вршен отпис тих средстава. У ГЛБ тренутно нема медицинског кисеоника. Такође је наведено да би било потребно да професионална војна лица задуже комплетне униформе, умјесто садашње праксе да периодично добијају поједине дијелове униформе.

У разговору војног повјереника са руководством ГЛБ-а посебно је истакнута чињеница да надлежни орган **још увијек није донио упутство о расходавању**, нити су донесена стручна упутства за утврђивање неупотребљивости средстава, те упутства о начину расходавања. Наведени податак садржан је и у Информацији војног повјереника о посјети ГЛБ-у у 2015. години, број: 05/3-37-882-2/15 од 14. 07. 2015. године, а о њеном садржају упознато је и Министарство одбране БиХ. Посебан проблем представља продаја расходованих возила, као и других сировина (више од 2 хиљаде тона фурде чека процес продаје и она је ускладиштена на локацијама Матрес (неусловна), Рабић и ТРОМ Добој. **Такође, присутни су навели да је у техничкој радионици у оквиру касарне “Рајловац” ускладиштено 10,6 тона ризичног и запаљивог рабљеног уља, као и 6,5 тона акумулаторске фурде, а што представља опасност првенствено за ПВЛ у непосредној близини, као и за околину.**

4. САРАДЊА ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ СА ДРУГИМ ИНСТИТУЦИЈАМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

На основу овлашћења која проистичу из Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), Правилника о сарадњи парламентарног војног повјереника БиХ са Министарством одбране БиХ, Генералним инспекторатом при Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, број: 01,02-34-6-1428/09, од 05. 01. 2010, те Смјерница о основама сарадње парламентарног војног повјереника БиХ са Институцијом омбудсмена за људска права БиХ број: 01,02-34-6-1429/09, од 24. 12. 2009, војни повјереник је у извјештајном периоду сарађивао са:

- а) Министарством одбране БиХ,
- б) Генералним инспекторатом при Министарству одбране БиХ,
- ц) Заједничким штабом Оружаних снага БиХ,
- д) Институцијом омбудсмена за људска права БиХ.

Посебно је значајна сарадња војног повјереника са Заједничком комисијом за одбрану и безбједност БиХ. Ова сарадња огледа се у заједничким посјетама касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ, учешћу војног повјереника на радионицама и конференцијама у организацији Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ, учешћу чланова Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ на радионицама које организује војни повјереник, заједничком учешћу војног повјереника и чланова ове комисије на семинарима и конференцијама које организују домаће и међународне организације и институције, као и заједничким посјетама домаћим и страним институцијама.

Војни повјереник је у 2016. години остварио сарадњу и са Заједничком комисијом за људска права Парламентарне скупштине БиХ, која се огледала и у учешћу војног повјереника на Другој годишњој конференцији о стању људских права и слобода у БиХ у организацији Заједничке комисије за људска права. Успјешна и сврсисходна сарадња Заједничке комисије и војног повјереника, остварена заједничким радом, доприноси реализовању настојања за веће поштовање људских права припадника Оружаних снага БиХ.

Такође, војни повјереник сарађивао је и са међународним организацијама, и то:

- а) Центром за демократску контролу оружаних снага Женева – ДСАФ,
- б) Мисијом ОЕБС-а у БиХ.

Подршка Центра за демократску контролу оружаних снага Женева – ДСАФ-а Канцеларији парламентарног војног повјереника била је изузетно значајна и током 2016. године. Наиме, захваљујући склопљеном Меморандуму између ДСАФ-а и Парламентарне скупштине БиХ у погледу пружања подршке у раду Канцеларије парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине, ангажована су два правника који дају пуни допринос у раду Канцеларије и спровођењу овлашћења војног

повјереника. Захављујући овој помоћи, Канцеларија војног повјереника има високи проценат реализације задатих планова за 2016. годину.

Током 2016. Мисија ОЕБС-а у БиХ подржавала је активности војног повјереника приликом његових посјета јединицама и командама Оружаних снага БиХ. Такође, војни повјереник истиче значајну финансијску помоћ ДСАФ-а и Мисије ОЕБС-а у БиХ у припреми и реализацији форума о теми „Снага војске није у оружју, снага је у човјеку“, који је 10. 11. 2016. године, у оквиру 9. прегледне конференције Мисије ОЕБС-а у БиХ, одржан у Сарајеву.

Подршку у раду војног повјереника пружили су и Заједнички колегијум оба дома Парламентарне скупштине БиХ и Секретаријат Парламентарне скупштине БиХ.

5. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ КАНЦЕЛАРИЈА ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ РЕАЛИЗОВАЛА У 2016. ГОДИНИ

5.1. Међународне конференције

Парламентарни војни повјереник БиХ је, од 02. до 05. 10. 2016. године, учествовао у раду 8. међународне конференције институција омбудсмена за оружане снаге која је одржана у Амстердаму, Холандија.

Конференција је одржана у организацији женевског Центра за демократску контролу оружаних снага (ДСАФ), Европске организације војних удружења и синдиката (ЕВРОМИЛ) и Канцеларије за демократске институције и људска права при Организацији за европску безбједност и сарадњу (ОДИХР).

На конференцији су учествовали омбудсмени за оружане снаге из више од 30 земаља свијета, те представници међународних организација које се баве заштитом и промовисањем људских права.

Осим расправе и размјене искустава из области заштите људских права припадника оружаних снага на основу извјештаја земаља учесница, главна расправа била је посвећена међународним мисијама и улози институција омбудсмена у том контексту. Војни повјереник презентовао је искуства Босне и Херцеговине у области заштите људских права и основних слобода припадника Оружаних снага БиХ који узимају учешће у мировним мисијама.

У оквиру 9. прегледне конференције Мисије ОЕБС-а у БиХ, која је од 09. до 11. 11. 2016. одржана у Сарајеву, војни повјереник је 10. 11. 2016. одржао форум под слоганом „Снага војске није у оружју, снага је у човјеку“.

Форум је био организован у три панела, о сљедећим темама:

Панел I: Активности МОБиХ током 2016. године на осигурању основних материјално-техничких средстава потребних за рад припадника Оружаних снага БиХ

Панел II: Рад са опасним материјама

Панел III: Очување менталног здравља војника

5.2. Остале активности које је Канцеларија војног повјереника реализовала током 2016. године

У обављању парламентарне контроле рада и других питања у области заштите људских права и слобода везаних за професионална војна лица и кадете у Оружаним снагама

БиХ, осим поступања по притужбама, током 2016. године реализован је и низ других активности које су рад Канцеларије учиниле ефикаснијим и препознатљивијим.

У дијелу који слиједи дајемо податке о састанцима војног повјереника, посјетама касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ, учешћу на конференцијама, те осталим активностима које су предузимане с циљем потпуног функционисања Канцеларије, са једне стране, те извршавања законских овлашћења, с друге стране.

Војни повјереник је током 2016. године, исказано по мјесецима, имао активности како слиједи:

1. Јануар 2016.

- 13. 01. 2016. - присуствовао Божићном пријему у касарни „Козара“ у Бањалуци,
- 27. 01. 2016. – учешће на 10. годишњој конференцији Генералног инспектората Министарства одбране БиХ и инспектора команди и јединица Оружаних снага БиХ у Сарајеву.

2. Фебруар 2016.

- 17. 02. 2016. – учествовао на годишњој анализи плана противминских активности за 2015. годину (и план рада за 2016. годину), касарна „Рајловац“ у Сарајеву,
- 25. 02. 2016. - присуствовао годишњој анализи из области управљања персоналом Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ за 2015. годину, Дом Оружаних снага БиХ, Сарајево.

3. Март 2016.

- 07. 03. 2016. – посјета чланова Комитета за цивилну димензију безбједности и Поткомитета за демократско управљање Парламентарне скупштине НАТО-а,
- 10. 03. 2016. – боравио у ненајављеној посјети 1. пјешадијском батаљону 5. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ, касарна „7. муслиманска бригада“ у Зеници,
- 16. 03. 2016. – присуствовао годишњој конференцији о обуци и доктрини Оружаних снага БиХ за 2015. годину,
- 23. 03. 2016. – учешће на Другој годишњој конференцији о стању људских права и слобода у БиХ у Мостару, у организацији Заједничке комисије за људска права Парламентарне скупштине БиХ,
- 24. 03. 2016. – присуствовао примопредаји дужности команданта ЕУФОР-а (између генерал-мајора Јохана Луифа и генерал-мајора Фридриха Шретера).

4. Април 2016.

- 04. 04. 2016. - боравио у најављеној посјети техничкој Радионици за одржавање и уништење муниције и минско-експлозивних средстава (МиМЕС), „ТРОМ“, касарна „3. мај“ у Добоју,
- 08. 04. 2016. - присуствовао централној свечаности обиљежавања 11. годишњице 1. пјешадијског (гардијског) пука Оружаних снага БиХ, одржаној у касарни „Божан Шимовић“ у Чапљини,
- 11. 04. 2016. – присуствовао свечаној церемонији отварања Центра за противминско дјеловање и уништавање НУС-а (неексплодираних убојитих средстава) у касарни „Рајловац“ у Сарајеву,
- 19. и 20. 04. 2016. – боравио у ненајављеној посјети команди 4. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ и локацијама за смјештај и сортирање муниције „Габела“ у Чапљини и „Дужи“ у Требињу.

5. Мај 2016.

- 05. 2016. – присуствовао обиљежавању дана пука Војске Републике Српске, Бањалука,
- 18. 05. 2016. – учествовао на 9. стратешком политичко-војном семинару „Изазови примјене Стратегије и Акционог плана за борбу против корупције у одбрамбеном сектору“, одржаном у Сарајеву од 18. до 19. маја 2016. године у Дому ОСБиХ,
- 26. 05. 2016. – боравио у ненајављеној посјети 2. пјешадијском батаљону 5. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ, у касарни „Мато Лучић Матурица“ у Кисељаку.

6. Јуни 2016.

- 06. 2016. – учествовао на Конференцији о кодексу понашања са политичко-војног аспекта безбједности, која је, у организацији ОЕБС-а, одржана 02. и 03. 06. 2016. године у Берлину,
- 07. 06. 2016. - боравио у најављеној посјети 6. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, касарна „Козара“, Бањалука,
- 09. 06. 2016. – присуствовао церемонији свечаног испраћаја 4. ротације пјешадијске јединице Оружаних снага БиХ „ВНCON – RSM – FPU – 004“ у операцију подршке миру „РСМ“, касарна „Божан Шимовић“, Чапљина,
- 21. 06. 2016. - боравио у ненајављеној посјети 3. пјешадијском батаљону 4. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ, касарна „Косова“, Устиколина, воду за деминирање војних објеката (Деминерски батаљон) на локацији касарне „Филиповићи“ и 1. воду 1. деминерске чете Деминерског батаљона на деминерском радилишту Цвилин – Овчија њива,
- 28. 06. 2016. - присуствовао обиљежавању крсне славе 3. пјешадијског (Република Српска) пука Оружаних снага БиХ, Озрен – Добој.

7. Јули 2016.

- 07. 2016. – са члановима Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ боравио у радној посјети 4. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ,
- 13. 07. 2016. - са члановима Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ боравио у посјети локацији за смјештај и сортирање муниције „Габела“ у Чапљини,
- 26. 07. 2016. – боравио у ненајављеној посјети 3. пјешадијском батаљону 6. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ, у касарни „Синови Посавине“ у Орашју,
- 27. 07. 2016. - боравио у ненајављеној посјети 3. пјешадијском батаљону 5. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ који је смјештен у касарни “Војвода Степа Степановић” у Бијељини.

8. Септембар 2016.

- 07. 09. 2016. - боравио у ненајављеној посјети Главној логистичкој бази у касарни „Бутила“ у Сарајеву,
- 20. 09. 2016. – са члановима Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ боравио у најављеној посјети 6. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, у касарни „Козара“ у Бањалуци,
- 21. 09. 2016. - са члановима Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ боравио у најављеној посјети 5. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, у касарни „Дубраве“ код Тузле, као и Техничкој радионици за одржавање и уништавање муниције и минско-експлозивних средстава (ТРОМ) Оружаних снага Босне и Херцеговине у Добоју,
- 28. 09. 2016. – представник Канцеларије војног повјереника учествовао на једнодневном састанку Координационог одбора за надзор над спровођењем активности из Акционог плана за примјену УНСЦР 1325 у БиХ 2014-2017, који је, у организацији Агенције за равноправност полова БиХ, одржан у Сарајеву,
- 29. 09. 2016. - представник Канцеларије војног повјереника учествовао на Међународној конференцији о теми: Држава и религије у Босни и Херцеговини и Аустрији – Правни оквир за ислам у европском контексту.

9. Октобар 2016.

- 02 - 05. 10. 2016. – учествовао на 8. међународној конференцији институција омбудсмена за оружане снаге, која је, у заједничкој организацији Женевског центра за демократску контролу оружаних снага (ДСАФ), Европске организације војних удружења и синдиката те Канцеларије за демократске институције и људска права при Организацији за европску безбједност и сарадњу, одржана у Амстердаму,

- 18. 10. 2016. - учествовао на Међународној конференцији поводом обиљежавања 20 година постојања Институције омбудсмана за људска права у БиХ под називом „Једнаки у различитости“, која је одржана у Сарајеву,
- 25. 10. 2016. – боравио у ненајављеној посјети Инжењеријском батаљону Бригаде тактичке подршке Оружаних снага БиХ, смјештеном у касарни „Здравко Челар“ у Дервенти, као и складишту наоружања и војне опреме „Рабић“ у Дервенти,
- 27. 10. 2016. – присуствовао Дану уважених посјетилаца поводом регионалне војне вјежбе „REGEX 16“ у Бањалуци, на локацијама Козара и Мањача.

10. Новембар 2016.

- 09. 11. 2016. – учествовао на 9. прегледној конференцији о поштовању безбједносних обавеза Босне и Херцеговине према ОЕБС-у и УН-у, која је, у организацији ОЕБС-а одржана у Сарајеву. Војни повјереник је током другог дана Конференције под слоганом „Снага војске није у оружју, снага је у човјеку“ имао презентације у оквиру одржаних панела,
- 23. 11. 2016. – учествовао на Годишњој прегледној конференцији о теми „Актуелно стање у сектору одбране и безбједности Босне и Херцеговине“, која је, у организацији Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ, одржана у Сарајеву. Војни повјереник је првог дана конференције одржао излагање о материјално-техничким средствима потребним за рад припадника Оружаних снага БиХ и областима у којима су евидентирана кршења људских права припадника Оружаних снага БиХ током 2016. године.

11. Децембар 2016.

- 1.12.2016. – присуствовао свечаној церемонији поводом обиљежавања 11. годишњице Дана Оружаних снага БиХ, која је одржана у касарни „Рајловац“ у Сарајеву,
- 1. 12. 2016. – присуствовао свечаној академији поводом обиљежавања 11. годишњице Оружаних снага БиХ, одржаној у Дому Оружаних снага БиХ,
- 05. 12. 2016. – присуствовао церемонији свечаног испраћаја 5. ротације пјешадијске јединице Оружаних снага БиХ „ВНCON-RSM-FPU-005“ у операцију подршке миру „RSM“, која је уприличена у касарни „Козара“ у Бањалуци,
- 20. 12. 2016. – присуствовао церемонији поводом завршетка обуке, полагања заклетве и потписивања уговора са III класом официра у ПВСОСБиХ, одржаној у Дому Оружаних снага БиХ.

ПАРЛАМЕНТАРНИ
ВОЈНИ ПОВЈЕРЕНИК
Бошко Шиљеговић